

VOORTBESTAAN VAN SPORTVOORZIENINGEN IN KRIMPGEEMEENTEN

TENNISACCOMMODATIES IN BELLINGWEDDE,
MENTERWOLDE EN LOPPERSUM

Rijksuniversiteit Groningen

Faculteit Ruimtelijke Wetenschappen

Bachelor thesis

Juli 2013

Begeleider: Gijs van Campenhout

Auteur: Fabian Wieland

Studentnummer: 1888471

Voorwoord

Voor dit onderzoek zijn twee interviews gehouden en is er één vragenlijst opgestuurd. Mijn dank gaat ten eerste uit naar Koen van Tiolo. De ontvangst bij hem thuis was zeer hartelijk en hij heeft bijgedragen aan mijn bevindingen. Ook gaat mijn dank uit naar Susan van TC LEO die op haar werk de tijd nam om een interview te geven. Tom van L.T.C. DOS had helaas geen tijd om een interview te geven, maar zijn antwoorden per email droegen evenveel bij als de informatie die ik kreeg tijdens de interviews. Als laatste wil ik mijn begeleider Gijs van Campenhout bedanken voor zijn scherpe, goede feedback en het meedenken over het onderwerp.

Groningen, juli 2013

Fabian Wieland

Samenvatting

In Nederland kampen vooral de uithoeken (Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen, de Achterhoek en Noordoost/Oost-Groningen) met bevolkingsaantallen die teruglopen. Scholen, winkels, sport- en culturele accommodaties krijgen te maken met minder draagvlak van gebruikers door afnemende bevolkingsaantallen. Mensen maken vaak gebruik van voorzieningen zoals scholen, sportaccommodaties en winkels, dus is het van belang dat deze blijven bestaan om mensen te voorzien in hun behoeften. Sport kan een factor zijn bij het binden van mensen aan een regio, zodat ze niet vertrekken naar andere regio's. Het is dus van belang dat sportaccommodaties in stand blijven om de binding tussen inwoners onderling en de accommodaties te behouden. De doelstelling van dit onderzoek is om te kijken wat de gevolgen zijn voor sportaccommodaties in gemeenten waar demografische krimp aanwezig is. Volgt er sluiting, of zijn er andere scenario's denkbaar?

De hoofdvraag van dit onderzoek is hoe gemeenten waar demografische krimp aanwezig omgaan met hun sportvoorzieningen en in hoeverre het gevoerde beleid effectief is. Door te kijken naar het aanbod van sportvoorzieningen en de vraag naar sportvoorzieningen en dit te koppelen aan de Centrale-plaatsentheorie van Christaller, die door Craig et al. (1984) en Voerman (2001) is beschreven, kan worden beoordeeld of krimpgebieden er goed aan doen om sportaccommodaties te behouden. Verder worden in dit onderzoek de mogelijke gevolgen van de verschillende beleidsoplossingen voor sportvoorzieningen in krimpgebieden in kaart gebracht.

De casestudies voor dit onderzoek zijn drie tennisverenigingen: Tennisvereniging LEO in de gemeente Loppersum, tennisvereniging Tiolo in de gemeente Menterwolde en L.T.C. DOS in de gemeente Bellingwedde. Er zijn twee interviews afgenomen bij bestuursleden van TC LEO en Tiolo en er is één vragenlijst via de mail naar een bestuurslid van L.T.C. DOS gestuurd.

De omstandigheden voor de drie tennisverenigingen zijn zeer uiteenlopend: LEO is geprivatiseerd, Tiolo dreigt te sluiten en bij L.T.C. DOS zijn er in de nabije toekomst geen veranderingen op komst. Duidelijk is wel dat krimpgebieden in de provincie Groningen hun uitgaven aan sportvoorzieningen beperken en dit leidt, in combinatie met het ledenverlies van verenigingen en het overaanbod van sportvoorzieningen, tot sanering, privatisering of extra financiële hulp vanuit de Provincie of het Rijk.

Intensievere samenwerking en verbinding tussen gemeenten, maatschappelijke organisaties en bewoners leiden tot kansen en meer kennis over hoe om te gaan met krimp. Het idee bestaat om in 2018 de provincie Groningen op te splitsen in zes gemeenten. Verwacht wordt dat er kosten worden bespaard door effectievere bedrijfsvoering. Een positief gevolg zou kunnen zijn dat grotere gemeenten meer kennis onderling kunnen uitwisselen, zodat gemeenten effectiever om kunnen gaan met (sport)voorzieningen in kleine kernen. Het effectiever omgaan met sportvoorzieningen

door schaalvergroting kan meteen een nadeel zijn voor de kleine kernen. Hierdoor worden meer sportvoorzieningen op centrale punten in de gemeenten gefaciliteerd, zodat er een aantal sportvoorzieningen in kleine kernen vermoedelijk sluit.

Keywords: sportvoorzieningen, vraag en aanbod, krimpgebieden, Centrale-plaatsentheorie, tennis, Groningen

Inhoudsopgave

Samenvatting.....	2
1. Inleiding.....	5
2. Theoretisch kader.....	7
2.1 Vraag en aanbod van voorzieningen.....	7
2.2 Voorzieningen in krimpgebieden.....	8
2.3 Sportvoorzieningen in krimpgebieden.....	9
2.3.1. Sanering.....	10
2.3.2. Privatisering.....	10
2.3.3. Samenwerking.....	11
2.4. Conceptueel model.....	12
3. Methodologie.....	13
3.1 Methode.....	13
3.2. Ethische aspecten.....	13
3.3. Casestudies.....	13
3.3.1. TC LEO uit gemeente Loppersum.....	15
3.2.2. Tiolo uit gemeente Menterwolde.....	16
3.3.3. L.T.C. DOS uit gemeente Bellingwedde.....	17
4. Resultaten.....	18
4.1. Sanering.....	18
4.2. Privatisering.....	19
4.3. Gemeentelijke steun.....	20
4.4. Samenwerking.....	21
5. Conclusie.....	23
5.1. Conclusies.....	23
5.2. Aanbevelingen.....	25
6. Literatuurlijst.....	26
7. Bijlagen.....	29
7.1. Transcript interview met de Penningmeester van Tiolo.....	29
7.2. Transcript interview met de voorzitter van TC LEO.....	37
7.3. Vragenlijst en antwoorden van de penningmeester van L.T.C. DOS.....	44

Voortbestaan van sportvoorzieningen in krimpgemeenten

1. Inleiding

Hoewel op nationaal niveau (voorlopig) nog geen sprake is van een daling van de bevolkingsomvang zijn er in Nederland verschillende regio's en gemeenten, die met demografische krimp worden geconfronteerd. In de uithoeken van Nederland, denk aan Zuid-Limburg, Zeeuws-Vlaanderen en (Noord)Oost Groningen, zijn al verschillende gevolgen van afnemende bevolkingsaantallen te zien: Huizen staan langer te huur en te koop of komen zelfs leeg te staan; de behoefte aan ouderenwoningen neemt toe en de behoefte aan zorg wordt steeds groter. Scholen, winkels, sport- en culturele accommodaties krijgen te maken met minder draagvlak door afnemende bevolkingsaantallen en dreigen gesaneerd te moeten worden.

Wanneer algemene voorzieningen, zoals winkels, scholen en bioscopen verdwijnen, komt de leefbaarheid voor de bewoners van deze gebieden in de knel (provincie Groningen, 2013). Mensen die in dit gebied wonen kunnen niet meer werken, studeren en sporten op kleine afstand. Zij vertrekken wellicht naar een gebied waar wel verscheidene voorzieningen aanwezig zijn. Groot (1974) maakt een onderscheid tussen vier aspecten van leefbaarheid:

- Woonklimaat (waardering van woning en woonomgeving);
- sociaal klimaat (waardering van sociale contacten);
- bestaanszekerheid (hebben van werk en inkomen);
- verzorgingssituatie (aard en peil van aanwezige voorzieningen).

Wanneer sportvoorzieningen verdwijnen heeft dit, volgens Groot (1974), direct negatieve gevolgen voor de verzorgingssituatie en dus voor de leefbaarheid in een gebied. De waardering van sociale contacten zou af kunnen nemen, omdat er niet alleen een plek om te sporten wegvalt, maar ook een sociale ontmoetingsplek.

Volgens Benito et al. (2012) spelen lokale overheden een cruciale rol: Zij financieren de ontwikkeling van de sport om de kwaliteit van het leven van burgers woonachtig in de desbetreffende gemeenten te verbeteren. Wankel en Berger (1990) concluderen dat sport en fysieke activiteiten bijdragen aan persoonlijk vermaak, persoonlijke groei, sociale verandering en sociale integratie. Sport kan een factor zijn bij het binden van mensen aan een regio, zodat mensen niet vertrekken naar andere regio's. Het is dus van belang dat sportaccommodaties in stand blijven om de binding tussen inwoners onderling en de accommodaties te behouden.

Het doel van dit onderzoek is in beeld brengen van de gevolgen van krimp voor sportvoorzieningen. Kunnen sportaccommodaties, ondanks de krimp, blijven bestaan of sluiten ze? Welke rol spelen de

gemeenten hierbij? Aan de hand van drie casestudies in Oost-Groningen en Noordoost-Groningen wordt er specifiek gekeken in hoeverre drie tennisverenigingen in de gemeente Bellingwedde (L.T.C DOS), Menterwolde (Tiolo) en Loppersum (LEO) het hoofd boven water kunnen houden en of andere takken van sport binnen de gemeenten ook gevolgen ondervinden van demografische krimp. Door te verdiepen in deze cases probeert dit onderzoek meer te zeggen over de toestand van sportvoorzieningen in krimpgebieden.

De hoofdvraag in dit onderzoek:

‘Hoe gaan gemeenten waar demografische krimp aanwezig is om met hun sportvoorzieningen en in hoeverre is het gevoerde beleid effectief?’

Om tot beantwoording te komen van deze onderzoeksvraag zijn de volgende deelvragen opgesteld:

- *‘Wat gebeurt er met het aanbod van sportvoorzieningen als de vraag naar deze voorzieningen afneemt ten gevolge van bevolkingskrimp?’*
- *‘Wat wordt er door krimpgebieden gedaan om sportaccommodaties binnen hun gemeente te behouden?’*
- *‘Wat zijn de mogelijke gevolgen van de verschillende beleidsoplossingen voor sportvoorzieningen in krimpgebieden?’*

Eerst wordt de aanwezige literatuur over de vraag en het aanbod van sportvoorzieningen in krimpgebieden besproken. De methodologie die is gebruikt in dit onderzoek wordt uitgelegd en aansluitend wordt het gebied afgebakend waar onderzoek is gedaan. Na de resultaten volgt er een conclusie, die antwoord geeft op de hoofdvraag en deelvragen.

2. Theoretisch kader

2.1 Vraag en aanbod van voorzieningen

Economen gebruiken eenvoudige curves om aan te geven wat de wisselwerking is tussen de vraag naar en het aanbod van een bepaald product. Wanneer de vraag naar een product stijgt, dan is het voor een producent interessanter om dat product aan te bieden, zodat hij/zij meer kan afzetten. Een grotere afzet zou kunnen leiden tot een hogere winst. Wanneer de vraag daalt (of verdwijnt), dan is het niet meer rendabel om een product aan te bieden. Een gevolg zou kunnen zijn dat het product van de markt verdwijnt. Welke producten geproduceerd worden en in welke hoeveelheid dit gebeurt hangt af van de vraag naar producten vanuit de consumenten (Dicken en Lloyd, 1990).

De denkwijze van Dicken en Lloyd (1990) wordt gekoppeld aan de vraag en het aanbod van voorzieningen. Een voorziening is iets nuttigs waar je gebruik van kunt maken (Rijksoverheid, 2013). Voorbeelden hiervan zijn scholen, winkels, sportaccommodaties en bioscopen. Het aanbod van voorzieningen hangt af van de vraag die er naar is. Niet elke gemeente kan alle voorzieningen aanbieden waar inwoners om vragen. Het is onnodig om in elke gemeente een voorziening aan te bieden waar niet frequent gebruik van wordt gemaakt (Dicken en Lloyd, 1990). Het is niet nodig om bijvoorbeeld elke gemeente te voorzien van een schaatsbaan.

De wisselwerking tussen de vraag en het aanbod van producten hangt nauw samen met wat Craig et al. (1984) benoemen over de Centrale-plaatsentheorie van Christaller. De Centrale-plaatsentheorie stelt het aantal, de grootte en de onderlinge afstand van steden van bepaalde grootte vast in een patroon van zeshoeken. In het middelpunt van de zeshoek bevindt zich een centrale kern met voorzieningen waar mensen woonachtig in kleine nederzettingen gebruik van maken (Voerman, 2001).

Craig et al. (1984) beschrijven dat er twee fundamentele concepten zijn waar de Centrale-plaatsentheorie van Christaller op rusten.

- Het eerste concept dat Craig et al (1984) beschrijven bestaat uit de gedachte dat de ene consument een kleinere reikwijdte heeft voor een product dan de andere consument. De mobiliteit van consumenten speelt mee hoe groot de reikwijdte is. Jongeren kunnen gemakkelijk op de fiets stappen om een brood vijf kilometer verderop te kopen, terwijl dit voor ouderen meer moeite kost en dit wellicht niet doen.

- Het tweede concept dat Craig et al. (1984) bespreken geeft aan dat er een drempelwaarde voor een bepaalde keten of product is. De drempelwaarde van een bakkerij ligt bijvoorbeeld lager dan die van een supermarkt. Dat heeft er mee te maken dat een supermarkt meer klanten nodig heeft om de

kosten te dekken. De supermarkt kan er voor kiezen om zich in een groter verzorgingsgebied te vestigen.

In de twee genoemde concepten wordt er gesproken over producten. Er kan net zo goed gesproken worden over voorzieningen. Enerzijds hebben personen een bepaalde reikwijdte om van een voorziening gebruik te maken, anderzijds is er vanuit een voorziening een bepaalde drempelwaarde nodig om te kunnen voortbestaan.

De Centrale-plaatsentheorie van Christaller wordt veel toegepast in de praktijk. Bijvoorbeeld bij de inrichting van de Noordoostpolder. Alle dorpen liggen op fietsafstand van de centrale plaats, waar de meeste voorzieningen zijn. Iedereen in de regio kan gebruik maken van een voorziening. In het Verenigd Koninkrijk zijn de meeste winkelcentra gebouwd aan de hand van de Centrale-plaatsentheorie. Winkels met een groot verzorgingsgebied zijn op centraal gelegen plekken gebouwd, zodat consumenten deze op relatief korte afstand kunnen bereiken (Dennis et al., 2003). Er bestaan centrale plaatsen van een hogere en lagere orde die samen zorgen voor een bepaalde hiërarchie (Voerman, 2001). Winkels met een lagere drempelwaarde (een kleiner verzorgingsgebied) zijn in kleinere plaatsen te vinden (Dennis et al., 2003). In dit onderzoek wordt de theorie van Christaller gekoppeld aan het sportvoorzieningsniveau in krimpgebieden. Hierbij is de vraag of de drempelwaarde gehaald wordt, zodat de sportvoorzieningen kunnen blijven bestaan.

2.2 Voorzieningen in krimpgebieden

Om vast te stellen of voorzieningen kunnen blijven bestaan in krimpgebieden is het belangrijk dat het begrip krimp nader omschreven wordt. Strikt genomen is bevolkingskrimp niets anders dan een vermindering van de bevolkingsomvang op een specifieke locatie. Het Planbureau voor de Leefomgeving (2013) hanteert een onderscheid tussen drie vormen van demografische krimp:

- Een afname van het aantal inwoners;
- Een afname van het aantal huishoudens;
- Een afname van de potentiële beroepsbevolking (20-65 jaar).

Daarnaast hebben krimpregio's te maken met een veranderende bevolkingssamenstelling, zoals ontgroening en vergrijzing. In krimpregio's worden minder kinderen geboren en zowel gezinnen met kinderen als jongeren/hogopgeleiden trekken naar (grotere) steden. Wat is nu de invloed van de demografische krimp op voorzieningen?

Tot nu toe is de vraag naar en aanbod van voorzieningen in krimpgebieden in het theoretisch kader aan bod gekomen. In het volgende deel van het theoretisch kader vindt er verdieping plaats naar de

gevolgen voor sportvoorzieningen in krimpgebieden. Een andere voorziening, het onderwijs, heeft al maatregelen genomen tegen de krimp. Hoe trachten zij het hoofd boven water te houden?

Huitsing en Bosman (2011) geven aan dat scholen moeilijker in stand kunnen worden gehouden door een krimpende bevolking. Het wegtrekken van jongeren (ontgroening) zorgt ervoor dat de vraag naar scholen in krimpgebieden afneemt. De kwaliteit van het onderwijsaanbod wordt ook lager, doordat hogeropgeleide docenten wegtrekken. Scholen krijgen onder meer te maken met personele, onderwijskundige en financiële problemen. Wanneer de vraag naar voorzieningen afneemt komt het aanbod van voorzieningen in gevaar. Het samengaan van kleine scholen wordt door Huitsing en Bosman (2011) genoemd om beter om te gaan met afnemende leerlingenaantallen en daaraan gekoppelde financiën. De consequentie voor kinderen vanuit kleine kernen is dat zij een grotere afstand moeten overbruggen om naar school te gaan. Een andere mogelijkheid is dat scholen besluiten om niets te doen en alleen verder te gaan. Scholen moeten zo de concurrentie aangaan met andere scholen. De vraag is of dit oplossingen biedt voor teruglopende inkomsten en dalende leerlingaantallen. Een gevolg van bevolkingskrimp zou kunnen zijn dat door schaalvergroting voorzieningen op grotere afstand worden aangeboden in een clustervorm, zodat de bezettingsgraad wordt verhoogd en er efficiënter gebruik van de voorzieningen wordt gemaakt.

2.3 Sportvoorzieningen in krimpgebieden

Gemeenten doen er goed aan zich te realiseren dat de verschuiving in de bevolkingssamenstelling gevolgen kent voor de sportdeelname (jongeren sporten meer dan ouderen) en sportvoorkeuren (jongeren beoefenen andere sporten dan ouderen) (Hoekman, 2010). De afname van het aantal huishoudens heeft niet direct gevolgen voor de afname van het aantal leden van sportverenigingen. Vergrijzing en de afname van de potentiële beroepsbevolking spelen wel een rol bij het verdwijnen/voortbestaan van sportaccommodaties, al verschilt dit per sport. Sporten zoals voetbal, korfbal en hockey krijgen meer te maken met afnemende bezettingsgraden, omdat ze vooral populair zijn bij de jeugd en niet bij 50-plussers (Hoekman, 2010). Tennis, zo stelt Hoekman (2010), kan profiteren van de veranderde bevolkingssamenstelling, omdat veel ouderen in vergelijking met andere sporten tennissen.

In de literatuur zijn er drie alternatieven voor gemeenten naar voren gekomen die van toepassing zijn voor sportvoorzieningen die te maken hebben met demografische krimp: Sanering, privatisering en samenwerking.

2.3.1. Sanering

Verschillen tussen krimpgemeenten onderling zijn veelal net zo groot als verschillen tussen krimpgemeenten en groeigemeenten. Elke vereniging kent een andere problematiek en een andere verstandhouding met de gemeente (Allers en Zeilstra, 2009).

In de literatuur komt naar voren dat voorzieningen (en specifiek sportvoorzieningen) in krimpgebieden het steeds lastiger krijgen om het hoofd boven water te houden, al lopen de oorzaken wel uiteen. De Rijksoverheid (2013) en de Provincie Groningen (2013) concluderen dat sportvoorzieningen zullen verdwijnen door het steeds kleiner wordende ledenaantal in krimpgebieden. De Werkgroep Leefbaarheid (2011) sluit zich aan bij de stelling van De Rijksoverheid (2013) en de Provincie Groningen (2013). Volgens haar zijn de gevolgen van krimp terug te zien in het reduceren van onder andere sportvoorzieningen. Minder mensen betekent minder draagvlak voor het verenigingsleven in de vorm van inzet van vrijwilligers. Door Van Dam, De Groot en Verwest (2006) kan krimp worden gezien als een gevolg van wegtrekkende voorzieningen.

Maar een daling van het aantal leden alleen hoeft niet per se te leiden tot een sanering van een sportvereniging. Er dient ook gekeken te worden naar het aanbod van sportverenigingen in de buurt en de inzet van actief burgerschap. De inzet van vrijwilligers wordt gezien als een efficiënte manier om voorzieningen overeind te houden en de gemeentelijke bijdrage hiermee sterk te kunnen beperken (EIB, 2012).

Hoekman (2010) is in zijn werk het meest duidelijk over wat de oorzaken zijn van sanering. Hij geeft aan dat de economische crisis, de lage inkomsten uit grondexploitatie en de vergrijzing en ontgroening die resulteren in afnemende bezettingsgraden oorzaken voor de sanering van sportaccommodaties zijn.

Een gevolg voor een dorp van het wegvallen van een sportaccommodatie zou kunnen zijn dat inwoners een grotere afstand moeten overbruggen om gebruik te maken van een voorziening. Vooral voor ouderen, die minder mobiel zijn dan jongeren, wordt het lastiger om gebruik te maken van voorzieningen (Hoekman, 2010).

2.3.2. Privatisering

Het tweede alternatief dat in de literatuur naar voren komt voor krimpgemeenten is de privatisering van sportvoorzieningen.

De KNVB (2013) hanteert de volgende definitie van privatisering:

‘Het gedeeltelijk of geheel overdragen van taken en verantwoordelijkheden van de gemeente aan een ondernemer (aannemer) of een sportvereniging.’

De doelstellingen van privatisering die door Grontmijmarktplan (2008) worden gegeven:

- Beperking van de gemeentelijke uitgaven voor sport;
- Effectiever en efficiënter beheer en onderhoud van sportaccommodaties;
- Meer eigen verantwoordelijkheid bij de sportverenigingen.

Vooraf gemeenten die verkeren in financiële problemen kunnen afstand doen van sportaccommodaties om zo de uitgaven aan sport te beperken. Grontmijmarktplan (2008) concludeert dat er vaak na privatisering toch nog financieel moet worden bijgesprongen door de gemeente om de accommodatie te onderhouden. Gemeenten springen, als de nood hoog is, bij omdat zij van oudsher een voorwaardenscheppende rol heeft op sportgebied, die vooral tot uitdrukking komt in het instandhouden en realiseren van sportaccommodaties. Bij geprivatiseerde sportaccommodaties is de uitvoering van het onderhoud afhankelijk van de inkomsten uit contributie, sponsoring, (jeugd)subsidie en barinkomsten. Wanneer er een daling plaatsvindt van het aantal leden, dan nemen de inkomsten ook af voor de vereniging. Ook is er een grote afhankelijkheid van meestal kleine, sterk vergrijsde groepen vrijwilligers om de accommodatie in goede staat te houden. Het aantal vrijwilligers neemt af, waardoor alleen het meest noodzakelijke onderhoud wordt uitgevoerd (Grontmijmarktplan, 2008). Wanneer het aantal vrijwilligers te laag is en de sportvoorziening te weinig financiële middelen heeft om te investeren kan een privatisering vruchteloos verlopen.

2.3.3. Samenwerking

De kansen om nieuwe lokale voorzieningen te kunnen mobiliseren kunnen volgens Müller en Siedentop (2004) alleen benut worden als gemeenten samenwerken met andere gemeenten binnen de regio. Van der Bol (2012) noemt in zijn artikel 'Huis van de Sport', een samenwerkingsverband van verenigingen en andere lokale partijen, dat in 2008 in het leven geroepen is. 'Het huis van de Sport' introduceerde negen sportdorpen de provincie Groningen, met als doel mensen meer te laten bewegen door lid worden van een sportclub. Een ander doel is verenigingen beter onderling te laten samenwerken, zodat er meer kennis over krimp bij verenigingen kan worden gedeeld (Van der Bol, 2012). Van der Bol (2012) concludeert dat bestuurders, ambtenaren en deskundigen veel meer onderlinge samenwerking zouden verwachten, maar dat dat in de praktijk nog niet van de grond komt. In dit samenwerkingsverband staat het behoud van sportaccommodaties en de eventuele gevolgen voor accommodaties niet op het programma.

Gemeenten krijgen steeds meer verantwoordelijkheden, onder meer omdat ze taken overnemen van het Rijk. Individuele gemeenten kunnen daardoor soms het aantal taken niet meer aan. Door gemeenten samen te voegen, ontstaan grotere gemeenten die beter toegerust zijn om hun taken uit

te voeren (Rijksoverheid, 2013). Een sterke drijfveer voor samenvoeging van de gemeenten is kostenbeheersing (Visitatiecommissie, 2013). In het eindrapport van de Visitatiecommissie (2013) komt naar voren dat er plannen zijn voor gemeentelijke herindelingen in de provincie Groningen. Hun advies is om de provincie Groningen in 2018 op te splitsen in zes gemeenten. Er wordt verwacht dat samenwerking leidt tot meer efficiëntie en daarmee tot lagere kosten in de bedrijfsvoering. Een positief gevolg is dat er beter kan worden ingespeeld op de vraag naar sportvoorzieningen, omdat een grotere gemeente meer geld heeft te besteden. Samenvoeging van meerdere gemeenten zou negatieve gevolgen kunnen hebben voor voorzieningen in kleine kernen binnen een gemeente. Centralisatie zorgt ervoor dat mensen die woonachtig zijn in kleine kernen grotere afstanden moeten overbruggen om gebruik te maken van sportvoorzieningen in grotere plaatsen (Visitatiecommissie, 2013).

2.4. Conceptueel model

Figuur 1.1

Bron: Fabian Wieland, 2013

Figuur 1.1 geeft weer dat demografische krimp van invloed is voor zowel de verandering van de vraag naar sportvoorzieningen als de verandering van het aanbod van sportvoorzieningen. Wanneer de vraag naar sportvoorzieningen verandert heeft dit gevolgen voor het aanbod en andersom (Dicken en Lloyd, 1990). Beide factoren hebben gevolgen voor de sportvoorzieningen.

3. Methodologie

3.1 Methode

In dit onderzoek is er gebruik gemaakt van twee interviews en is er een vragenlijst opgestuurd naar één respondent. Er is gekozen voor deze kwalitatieve manier van dataverzameling om zoveel mogelijk informatie te krijgen over het gevoerde beleid vanuit de gemeente voor sportvoorzieningen. Elk interview is gericht op één persoon. Door de interviews goed op te bouwen is het mogelijk om veel informatie van respondenten te krijgen (Hay et al., 2010). Gevoel, persoonlijke informatie en de interpretatie hiervan zijn van belang voor de uitkomsten van het onderzoek.

Hay et al. (2010) spreken van drie soorten interviews: 'Structured', 'Semi-structured' en 'Unstructured interviewing'. Bij een gestructureerd interview is er een lijst met strakke, geordende vragen opgesteld die precies in de aangegeven volgorde gesteld dient te worden. Een ongestructureerd interview is volledig op de persoon gericht die men interviewt en de vragen zijn niet van tevoren geordend opgesteld (Hay et al., 2010). De gehanteerde methode zit tussen beide in en zou semi-gestructureerd genoemd kunnen worden. Er is een vragenlijst opgesteld, die verschillende thema's aan bod laat komen.

Er is niet alleen gebruik gemaakt van semi-gestructureerde interviews, maar er zijn ook drie verschillende beleidsdocumenten geanalyseerd. De documenten die op de websites van de gemeenten staan zijn doorgelezen en een aantal citaten is voorgelegd aan de respondenten. Op deze manier wordt in dit onderzoek de zaak niet louter vanuit het perspectief van tennisverenigingen belicht, maar ook vanuit een gemeentelijk perspectief. Dit draagt bij aan een completer beeld van de resultaten.

3.2. Ethische aspecten

Het is belangrijk dat de interviewer vriendelijk en net taalgebruik gebruikt (Mook, 2001). Er is gebruik gemaakt van opnameapparatuur; dit is van tevoren gemeld. Verder is er gebruik gemaakt van pseudoniemen (Mook, 2001). Er is één vragenlijst opgestuurd naar een bestuurslid van een tennisvereniging. De vragen zijn formeel opgesteld (Mook, 2001). De respondent wordt aan het eind bedankt voor het invullen van de vragenlijst.

3.3. Casestudies

In de provincie Groningen zijn drie gebieden waar krimp zichtbaar en merkbaar is: Noordoost-Groningen/ Eemsdelta, Oost-Groningen en gemeente De Marne (Provincie Groningen, 2013). Met

behelp van Statline (Centraal Bureau voor de Statistiek, 2013) zijn de bevolkingsaantallen van alle Groningse gemeenten over drie verschillende jaren vergeleken: 2004, 2008 en 2012. De demografische op langere termijn wordt hierdoor zichtbaar. In totaal zijn er 23 gemeenten in de provincie Groningen. In veertien ervan is de bevolking vanaf het jaar 2004 tot aan het jaar 2012 afgenomen.

Om het onderzoek zo specifiek mogelijk te doen zijn er drie krimpgemeenten gekozen in met ongeveer hetzelfde aantal inwoners, zodat deze met elkaar te vergelijken zijn: De gemeente Bellingwedde, Loppersum en Menterwolde. In figuur 1, 2 en 3 is het aantal inwoners per gemeente genoemd met daarbij de procentuele afname van het aantal inwoners per gemeente.

Gemeente Bellingwedde

Jaartal	Aantal inwoners	Afname aantal inwoners (in %)
2004	9700	
2012	9285	4,28

Figuur 1.

Bron: Statline, CBS (2013)

Gemeente Loppersum

Jaartal	Aantal inwoners	Afname aantal inwoners (in %)
2004	11060	
2012	10365	6,28

Figuur 2.

Bron: Statline, CBS (2013)

Gemeente Menterwolde

Jaartal	Aantal inwoners	Afname aantal inwoners (in %)
2004	12620	
2012	12360	2,06

Figuur 3.

Bron: Statline, CBS (2013)

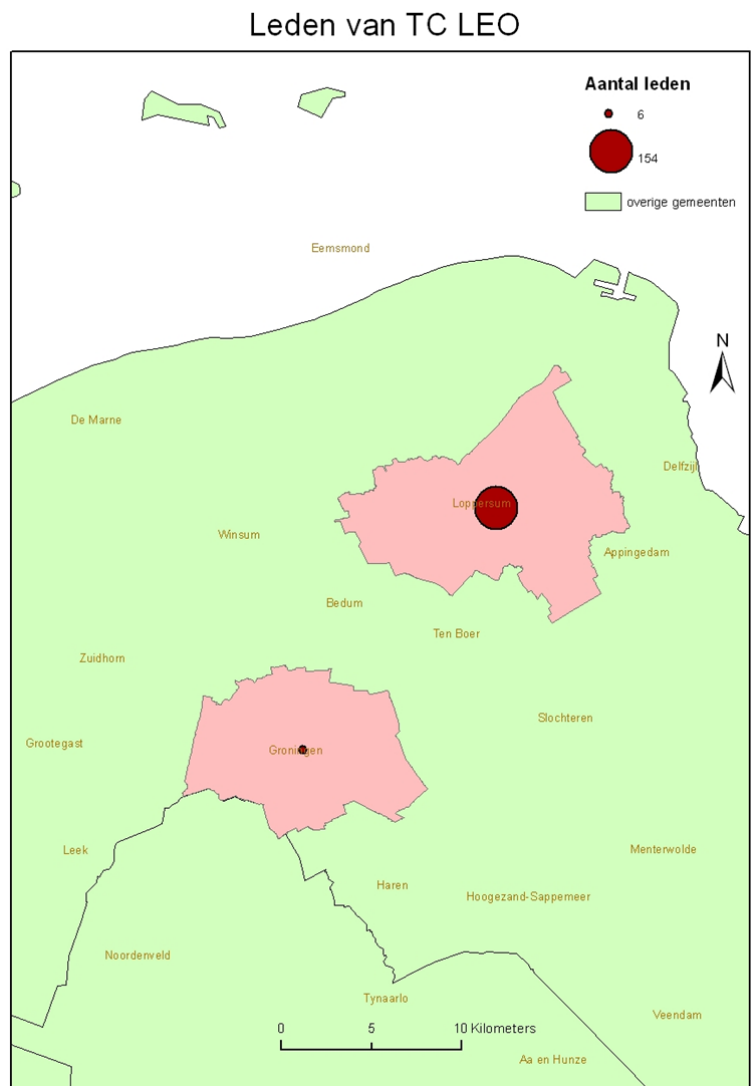
In elke geselecteerde gemeente is een tennisvereniging onderzocht. In de gemeente Loppersum is gekozen voor TC LEO, in de gemeente Menterwolde voor Tiolo en de gemeente Bellingwedde voor L.T.C. DOS. De drie tennisverenigingen worden hieronder beschreven.

3.3.1. TC LEO uit gemeente Loppersum

TC LEO is gelegen aan de Bosweg 27 te Loppersum (TC LEO, 2013). Er is aan Susan (pseudoniem) een aantal vragen gesteld over de rol van de gemeente voor het sportpark, de huidige situatie en de toekomstvisie van TC LEO. Het interview is afgenomen op 21 maart in Groningen op het werk van de respondent. Het interview duurde 31:15 minuten.

Loppersum is in 2010 een gemeente met een artikel 12-status geworden. Dit betekent dat ze nu onder supervisie van het Rijk staat. Wat daaruit voortvloeit is privatisering van veel sportaccommodaties en culturele activiteiten binnen de gemeente geweest.

TC LEO heeft 160 leden en vier tennisbanen. Kaart 1. laat het verzorgingsgebied zien van TC LEO. Deze ligt hoofdzakelijk binnen de gemeentegrenzen. Wanneer de vereniging sluit heeft dit de grootste gevolgen voor mensen woonachtig in de gemeente Loppersum. Een klein aantal studeert en woont in Groningen, maar is nog steeds lid bij TC LEO. Zij kunnen in weekenden en in vakanties nog bij TC LEO tennissen.

Kaart 1. De ruimtelijke spreiding van de leden van TC LEO.
Bron: Fabian Wieland, 2013

3.2.2. Tiolo uit gemeente Menterwolde

De tennisvereniging die onderzocht is in de gemeente Menterwolde is TIOLO gelegen Beukenlaan 9 te Meeden (Tiolo, 2013). Mijn respondent van Tiolo wordt Koën genoemd. Hij heeft in zijn huis de vragen beantwoord op 19 maart 2013. Het interview duurde 36:11 min.

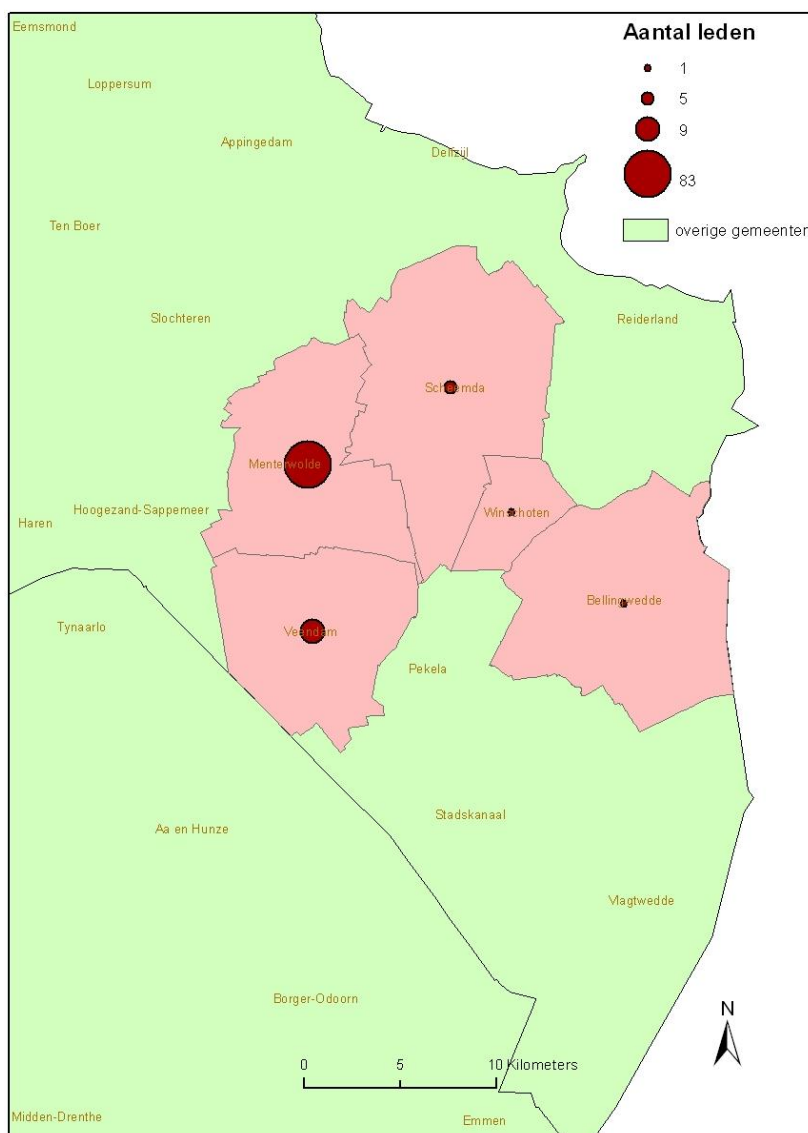
Tiolo is een vereniging met 100 leden, heeft drie banen en is 110 jaar oud. In 2007 had de vereniging nog 130 leden, dus er heeft een behoorlijke daling van het ledenaantal plaatsgevonden.

In kaart 2. is er een grotere spreiding te zien van het aantal leden van Tiolo in vergelijking met TC LEO. De reden hiervan is dat een aantal leden verhuisd is en lid is gebleven van Tiolo. Craig et al. (1984) beschrijven in het eerste fundamentele concept van de theorie van Christaller dat de ene persoon een grotere reikwijdte heeft voor een product dan de andere persoon. Dit komt overeen met de bevindingen.

Wanneer de accommodatie sluit heeft

dit de grootste gevolgen voor inwoners binnen de gemeentegrenzen van Menterwolde, maar ook een aantal mensen uit omliggende gemeenten moet op zoek naar een andere vereniging.

Leden van Tiolo

Kaart 2 De ruimtelijke spreiding van de leden van Tiolo.

Bron: Fabian Wieland, 2013

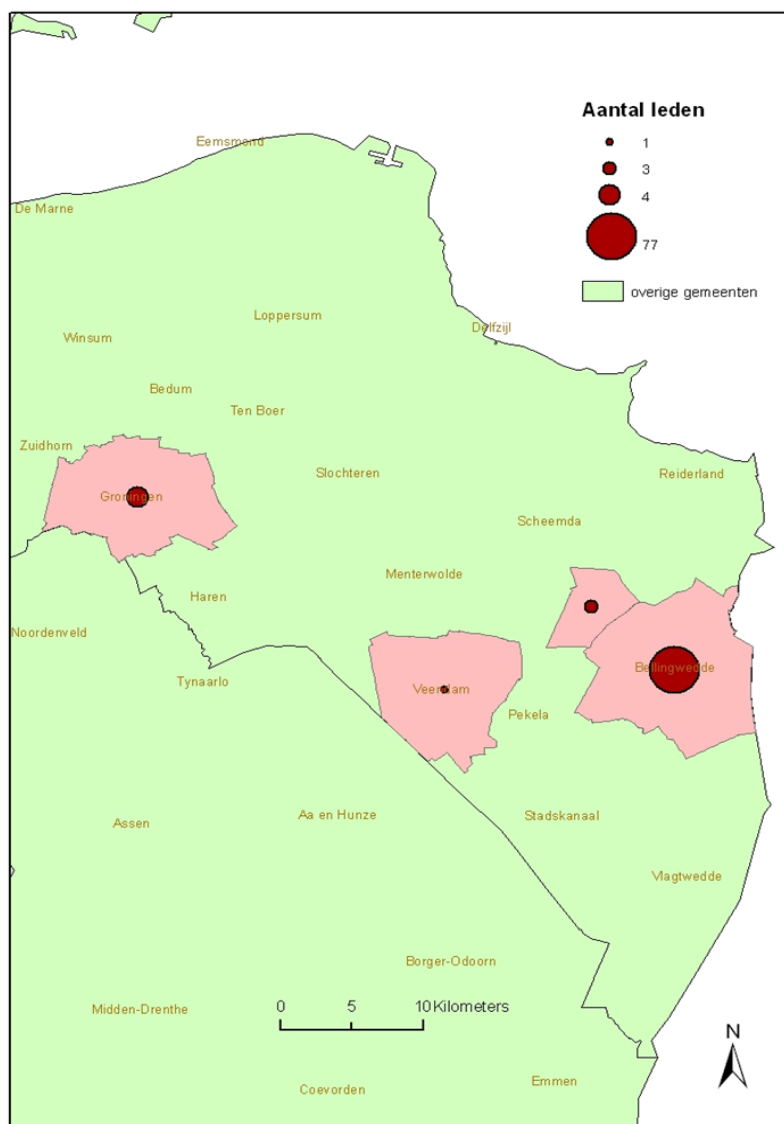
3.3.3. L.T.C. DOS uit gemeente Bellingwedde

De tennisvereniging die in de gemeente Bellingwedde is onderzocht is L.T.C. DOS gelegen aan de Hoofdweg 26a te Bellingwolde. De respondent, die in het vervolg Tom wordt genoemd, was niet in staat om een mondeling interview te geven. Er is een vragenlijst eind maart naar hem opgestuurd. Op 21 april heeft hij de vragenlijst teruggestuurd.

L.T.C. DOS speelt op een park met drie banen, waarvan er één eigendom is van de vereniging evenals de opstallen. De gemeente onderhoudt de twee andere banen die eigendom zijn van de gemeente Bellingwedde. Op dit moment heeft de vereniging circa 85 leden.

In kaart 3. is het verzorgingsgebied van L.T.C. DOS te zien. Ook hier is het aantal leden dat bij de vereniging speelt vooral afkomstig uit eigen gemeente. Wanneer de vereniging zou gaan sluiten dan zou dit voor het grootste deel gevolgen hebben voor mensen binnen de gemeente Bellingwedde. Wat opvalt is dat vier van de 85 leden in de gemeente Groningen wonen. Dit zijn studerende leden die in weekenden en vakanties nog kunnen tennissen in Bellingwedde.

Leden van L.T.C. DOS

Kaart 3. De ruimtelijke spreiding van de leden van L.T.C. DOS. Bron: Fabian Wieland (2013)

4. Resultaten

De resultaten van de drie casestudies bij TC LEO, L.T.C. DOS en Tiolo worden uitgewerkt onder de verschillende behandelde thema's: sanering, privatisering, gemeentelijke steun en samenwerking. Er vindt een koppeling plaats met de gevonden wetenschappelijke literatuur en er wordt toegewerkt naar antwoorden op de hoofd- en deelvragen.

4.1. Sanering

De Rijksoverheid (2013) en de Provincie Groningen (2013) zijn niet volledig door te zeggen dat voorzieningen zullen verdwijnen door het steeds kleiner wordende ledenaantal in krimpgebieden. Wanneer de gemeente Menterwolde genoeg geld zou hebben dan was er van sanering geen sprake geweest. Hoekman (2010) noemt onder andere de economische crisis als oorzaak voor sanering van sportaccommodaties. Zijn visie komt meer overeen met de bevindingen in de gemeente Menterwolde. Het is duidelijk dat de financiële situatie van de gemeente van belang is bij de exploitatie van sportaccommodaties. Als de gemeente stopt met het financieren of opknappen van accommodaties (die volledig afhankelijk zijn van de gemeente), dan dreigt er sanering.

'Tiolo heeft geen vermogen om financieel onafhankelijk te zijn van de gemeente. De gemeente Menterwolde kan de gemeentelijke bijdrage op het gebied van onderhoud niet beperken omdat het aantal vrijwilligers laag is', aldus Koen.

In de gemeente Menterwolde zijn drie tennisverenigingen. Tiolo is de kleinste en in Muntendam is de grootste met vijf banen. Het aanbod van tennisaccommodaties is te groot ten opzichte van de vraag binnen de gemeente. Landelijk gezien hanteert de KNLTB de norm dat er per 90 leden een tennisbaan met verlichting aanwezig moet zijn. Wanneer er geen verlichting bij de tennisbaan is hanteert de KNLTB de norm van 70 leden per baan (KNLTB, 2013). De gemeente kan de richtlijnen van de KNLTB als drempelwaarde voor tennisverenigingen zien. In het sportbeleid van de gemeente Menterwolde (2009) komt naar voren dat het van belang is dat er zoveel mogelijk takken van sport aanwezig zijn binnen de gemeente en dat de gemeente Menterwolde mogelijkheid tot sportdeelname aan alle inwoners wil bieden, maar wel in relatie tot beschikbare middelen en feitelijk gebruik. Eén van de concepten van Christallers theorie die door Craig et al. (1984) worden beschreven is dat er een drempelwaarde bij elke voorziening gehaald moet worden om te blijven bestaan. Een duidelijke drempelwaarde die bereikt moet worden om tennisverenigingen, maar ook andere sportverenigingen in stand te houden wordt niet gegeven. Koen vindt het beleid onduidelijk, omdat er geen richtlijnen voor feitelijk gebruik worden aangegeven. De interpretatie van de gemeente is dat het feitelijk gebruik van Tiolo te laag is waardoor de gemeente niet meer wil/kan investeren in de vereniging. Het gevolg is dat Tiolo eventueel gesaneerd wordt.

De gedachtegang van de gemeente ervoor te kiezen om Tiolo te sluiten is te koppelen aan de Centrale-plaatsentheorie van Christaller (Craig et al., 1984). Muntendam is een veel grotere plaats dan Meeden met meer voorzieningen. De plaatsen liggen op vijf kilometer van elkaar, dus de mensen in Meeden kunnen goed gebruik maken van de voorzieningen in Muntendam. Koen noemt dat niet alleen Meeden het lastig heeft om sportvoorzieningen te behouden. Meer sportaccommodaties in kleine kernen dreigen te sluiten. Het gevolg is dat sporters, die in kleine dorpen wonen en nog steeds gebruik willen maken van sportvoorzieningen, een grotere afstand moeten afleggen.

Voor Meeden is het van belang dat Tiolo blijft bestaan, want veel oude leden van de vereniging vertikken het om in Muntendam te gaan tennissen. Voor hen valt er een plek weg waar zij sporten en een plek waar zij elkaar ontmoeten. De toekomst moet uitwijzen of de sluiting van Tiolo door de gemeente definitief wordt doorgevoerd.

4.2. Privatisering

In de gemeente Loppersum zijn alle gebouwen, kleedkamers, kantines bij de voetbalaccommodatie, nog twee andere tenniscomplexen en de zwembaden geprivatiseerd. De aanleiding voor privatisering van de sportaccommodaties is het doorvoeren van bezuinigingen op het sportbeleid geweest (Grontmijmarktplan, 2008). In 2010 is de Loppersum een artikel 12-status gemeente geworden; ze staat nu onder supervisie van het Rijk en moet korten op de begroting van onder andere sportuitgaven. Het nadeel voor gemeenten die sportaccommodaties privatiseren is dat zij weinig tot niets meer te zeggen hebben over de accommodaties. Het voordeel is dat gemeenten geen onderhouds- of financiële verplichtingen hebben voor de accommodaties.

Grontmijmarktplan (2008) concludeert dat er vaak na privatisering toch nog financieel moet worden bijgesprongen door de gemeente om de accommodatie te onderhouden. De gemeente Loppersum heeft dit gedaan door voor de privatisering een groot geldbedrag aan TC LEO en andere sportverenigingen te geven. Op die manier probeert de gemeente de sportaccommodaties in stand te houden. Eventueel kan nog geïnvesteerd worden in nieuwe banen. De gemeente Loppersum (2012) hanteert op het terrein van sport een voorwaardenscheppend beleid ten aanzien van sport, zolang er verantwoord gebruik wordt gemaakt van accommodaties. De gemeente slaagt erin dit te realiseren door privatisering.

Op de korte termijn zal TC LEO blijven bestaan, omdat zij op dit moment nog geld heeft om te investeren. Op de lange termijn is zij afhankelijk van private investeringen en van vrijwilligers die het park onderhouden.

De stelling van werkgroep Leefbaarheid (2011) dat de gevolgen van krimp terug te zien zijn in het reduceren van onder andere sportvoorzieningen komt niet overeen met de situatie in de gemeente Loppersum. De gemeente Loppersum is een krimpgemeente, maar voorzieningen in grotere kernen zoals Loppersum en Middelstum trekken nog altijd genoeg mensen aan om te kunnen blijven bestaan. Dit komt overeen met de Centrale-plaatsentheorie van Christaller, die door Craig (1984) en Voerman (2001) beschreven is, die aangeeft dat de grootste plaats in een gebied voorzieningen heeft en omliggende kleinere dorpen er ook gebruik van maken. Van concurrentie van andere tennisverenigingen is er volgens Susan ook geen sprake, want de mensen uit Loppersum en kleine gehuchten er omheen gaan bij TC LEO tennissen.

4.3. Gemeentelijke steun

De plaats Bellingwolde, waarin L.T.C. DOS is gevestigd, is een kleine kern in de gemeente Bellingwedde. Voor tennissers woonachtig in Bellingwolde is het van belang dat L.T.C. DOS blijft bestaan, want in de buurt van Bellingwolde is geen grotere kern te vinden met voorzieningen. Bij L.T.C. DOS in de gemeente Bellingwedde is er geen sprake van privatisering of (deels) sanering. Bij de vereniging zijn, volgens Tom, de komende jaren geen veranderingen op komst.

De gemeente Bellingwedde draagt zorg voor:

Voldoende accommodatie om alle activiteiten te kunnen organiseren. Vooral het extra schoolgebruik legt een druk op de beschikbare accommodatie. Waar het niet lukt om activiteiten in sportaccommodaties te organiseren, gaan we activiteiten in de buitenlucht organiseren (Gemeente Bellingwedde & Huis voor de Sport Groningen, 2009, p.10).

Tom begrijpt dat er van de gemeente Bellingwedde, die onder controle van de provincie staat, niet meer verwacht kan worden. Hij is niet tevreden met het uitgevoerde beleid van de gemeente, maar hij is wel blij dat de gemeente bij L.T.C. DOS onderhoud verricht en niet overgaat tot sanering.

Hoewel Hoekman (2010) noemt dat de economische crisis bijdraagt aan de vermoedelijke sanering van sportaccommodaties, is er bij L.T.C. DOS nog geen sprake van sanering op korte termijn, want de gemeente blijft voldoende financiële steun geven en onderhoud doen aan de accommodatie. Ook al is er sprake van een te groot aanbod van banen en teruglopende ledenaantallen, dan nog zorgt de gemeente Bellingwedde ervoor dat L.T.C. DOS bestaansrecht behoudt. Zonder de gemeentelijke steun zou L.T.C. DOS al gesaneerd zijn (hetzelfde geldt voor Tiolo in Menterwolde), want met het beperkt aantal vrijwilligers kan de accommodatie niet onderhouden worden en kunnen investeringen niet vanuit de portefeuille van de voorziening worden gedaan.

Wat Allers en Zeilstra (2009) bespreken is dat krimpgemeenten onderling sterk verschillen. Verschillen tussen krimpgemeenten onderling zijn veelal net zo groot als verschillen tussen krimp- en groeigemeenten. Elke vereniging kent een andere problematiek en een andere verstandhouding met de gemeente. Bij L.T.C. DOS en Tiolo is sprake van dalende ledenaantallen, maar de gevolgen voor beide verenigingen zijn verschillend. Wat de gemeente wilt met de sportvoorziening geeft de doorslag of er sanering dreigt of dat er niets verandert.

Als de resultaten vergeleken worden met de uitspraken van Van der Bol (2012) dat er weinig gesport wordt in krimpgebieden en dat in krimpgebieden een afname van leden en vrijwilligers bij verenigingen gaat plaatsvinden en dat dit kan leiden tot een afname van sportaanbod en uiteindelijk tot het opheffen van sportverenigingen en –accommodaties, dan komt dit deels overeen. De visie van Van der Bol (2012) sluit aan bij de eerdere genoemde visies van De Rijksoverheid (2013) en de Provincie Groningen (2013) en De Werkgroep Leefbaarheid (2011). Dat er weinig gesport wordt in krimpgebieden is niet aan de orde gekomen in dit onderzoek. Er kan zeker gesteld worden dat het bij relatief kleine tennisverenigingen het lastig is om de accommodatie volledig in stand te houden. Niet alleen speelt de afname van ledenaantallen een rol, maar ook de afname van gemeentelijke financiële steun.

Een uiteindelijke opheffing, waar Van der Bol (2012), De Rijksoverheid (2013), de Provincie Groningen (2013) en de Werkgroep Leefbaarheid (2011) van spreken, is (nog) niet terug te zien bij sportaccommodaties. Privatisering van de tennisaccommodatie, met als doel om zo de kosten te drukken van de gemeente, behoort zeker tot toekomstige alternatieven. Een voorwaarde is wel dat de gemeente, de provincie of het Rijk een groot geldbedrag meegeven aan de vereniging, zodat zij in de toekomst nog kan investeren en het park kan onderhouden.

4.4. Samenwerking

Vreemd is dat er in het beleid van de gemeenten geen aandacht wordt besteed aan samenwerking tussen gemeenten. Krimpgemeenten die sportaccommodaties dreigen te saneren zouden eens in gemeenten moeten kijken waar bijvoorbeeld privatisering van sportaccommodaties (tot nu toe) succesvol is geweest. Wat de respondenten en ook Van der Bol (2012) naar voren laten komen, is dat onderlinge samenwerking nog niet van de grond komt tussen gemeenten. Meer kennis van het fenomeen krimp bevordert effectiever beleid hoe om te gaan met ledenverliezen bij sportaccommodaties.

(Financiële) samenwerking tussen gemeenten zou ervoor kunnen zorgen dat accommodaties beter in stand gehouden, of zelfs gebouwd kunnen worden. Koen van Tiolo gaf aan dat er in Noordbroek een nieuw multifunctioneel centrum komt om onder meer zorg- en onderwijs voor het dorp te

behouden. Financiën zijn niet vanuit de gemeente, maar vanuit de provincie gekomen. Een zelfde soort multifunctioneel centrum, waarbij verschillende sporten onder één dak worden aangeboden, zou in een krimpregio een oplossing kunnen zijn. Een voordeel hiervan is dat verscheidene sportverenigingen gebruik kunnen maken van elkaars voorzieningen, zoals kleed- en doucheruimtes, zodat de gemeente minder hoeft te onderhouden en te financieren.

Er moet goed worden ingespeeld op de behoeftes van sporters in het gebied en de afstand tot aan de voorzieningen. Een multifunctioneel sportcentrum klinkt aantrekkelijk, maar als krimpregio's weinig samenwerken en afzonderlijk van elkaar niet genoeg financiële middelen hebben om te investeren dan wordt het lastig om dat te accommoderen. De herindeling van de gemeenten in Groningen in 2018 kunnen zorgen voor lagere kosten in de bedrijfsvoering en effectievere samenwerking (Visitatiecommissie, 2013). Dit zou kunnen betekenen dat er meer geld vrij komt voor de bouw/onderhoud aan sportaccommodaties.

5. Conclusie

5.1. Conclusies

Krimp gemeenten kunnen op verschillende manieren omgaan met sportvoorzieningen. In dit onderzoek zijn drie alternatieven / strategieën naar voren gekomen die gemeenten kunnen inzetten.

1. Sanering

Bij sportvoorzieningen die te maken hebben met een afnemende ledenaantallen dreigt er sanering. De gemeente prefereert in het geval van een overaanbod van sportvoorzieningen om voorzieningen met het grootste verzorgingsgebied in grote kernen te behouden en zal eerder de voorziening in een kleine kern sluiten. Dit komt overeen met de Centrale plaatsen-theorie van Christaller, die door Craig et al. (1984) en Voerman (2001) besproken worden: mensen woonachtig in kleine kernen maken gebruik van voorzieningen in grote kernen.

Het aanbod van sporten wijzigt niet in grote kernen binnen krimp gemeenten, maar verdwijnt in kleine kernen. Wanneer er geen grote kern op bereikbare afstand is van een kleine kern, dan zal er door de gemeente alles aan gedaan worden om mensen in kleine kernen te voorzien van sportvoorzieningen. Dit komt terug bij sportvoorzieningen in de gemeente Bellingwedde.

De gemeentelijke steun bij sportvoorzieningen is groot, wanneer zij zoals in veel gevallen, (deels) eigenaar is van de accommodatie. De gemeente heeft de touwtjes in handen, verricht jaarlijks onderhoud en bepaalt of een accommodatie in stand gehouden kan worden. De slechte financiële situatie van krimp gemeenten, die Hoekman (2010) ook noemt, heeft tot gevolg dat zij moeten korten op de sportbegroting. Wanneer sportvoorzieningen dit niet op kunnen vangen door actieve vrijwilligers die onderhoudstaken overnemen, dan kan de gemeente overgaan tot sanering van de voorziening. Een gevolg is dat er een plek om te sporten verdwijnt en daarmee een ontmoetingsplek. Mensen die dichtbij de gesaneerde voorziening wonen, moeten hun reikwijdte vergroten om dezelfde sport te kunnen beoefenen.

2. Privatisering

Wanneer een gemeente overgaat tot privatisering van sportvoorzieningen zoals in de gemeente Loppersum blijft het aanbod van sport behouden, zowel in grote als kleine kernen. De aanleiding van privatisering is om financiële uitgaven aan sportvoorzieningen vanuit de gemeente te verminderen. Wanneer de gemeente haar taken volledig overdraagt is het een voorwaarde dat het aantal actieve vrijwilligers groot genoeg is om de accommodatie te onderhouden. Een andere voorwaarde bij privatisering van een sportaccommodatie is dat de gemeente of een private/publieke partij een groot geldbedrag investeert.

Privatisering biedt kansen voor sportverenigingen om zelf te bepalen wat zij willen met de accommodatie. Op lange termijn levert dit een voordeel op voor de gemeente, omdat zij dan niet meer (financieel) verantwoordelijk is voor de accommodatie.

3. Samenwerking

Een suggestie die in dit onderzoek gedaan wordt is meer samenwerking tussen krimp gemeenten om tot meer doordachte gevolgen voor sportvoorzieningen te komen. In de onderzochte beleidsdocumenten is niet naar voren gekomen dat er wordt samengewerkt tussen sportvoorzieningen of gemeenten. Door een dergelijke samenwerking tussen beide partijen zal er effectiever worden omgegaan met financiële problemen en dalende ledenaantallen bij sportaccommodaties; kan er beter bepaald worden wanneer er geen verantwoord gebruik meer wordt gemaakt van voorzieningen (dit wordt vooralsnog vaag beschreven), en kan er op grotere schaal gekeken worden wat de sportvoorkeuren en sportdeelname zijn van mensen in een gebied. Ter vergelijking: Het onderzoek van Huitsing en Bosman (2011) laat naar voren komen dat een lage bezettingsgraad en een slechte financiële situatie op scholen wordt verbeterd door scholen in clusters te faciliteren. De effectieve samenwerking tussen scholen/schoolbesturen is een vereiste geweest om dit te realiseren.

Zoals het er nu naar uitziet, vindt er in 2018 een herindeling plaats van gemeenten in de provincie Groningen. Een positief gevolg zou kunnen zijn dat er beter kan worden omgesprongen met de behoefte aan sport van de inwoners. Grotere gemeenten kiezen er waarschijnlijk voor om sportvoorzieningen op meer centrale plekken aan te bieden, dit leidt tot sanering van sportvoorzieningen in kleine kernen. De meeste mensen kunnen op relatief kleine afstand gebruik kunnen maken van de voorziening. Centralisatie van deze voorzieningen, dat terugkomt in de Centrale-plaatsentheorie van Christaller, zorgt ervoor dat mensen die woonachtig zijn in kleine kernen een grotere afstand moeten overbruggen om gebruik te maken van sportvoorzieningen. Voor jongeren hoeft dit geen probleem te zijn, maar de vraag is of ouderen, die minder mobiel zijn en dus een kleinere reikwijdte hebben, de overstap zullen maken naar verder gelegen voorzieningen.

5.2. Aanbevelingen

De wijze waarop gemeenten omgaan met de gevolgen van bevolkingskrimp voor sportvoorzieningen verschilt. Er kan nu niet benoemd worden of een beleid dat de gemeente hanteert daadwerkelijk effectief is, omdat de effecten nog niet meetbaar zijn bij de onderzochte sportvoorzieningen. In 2018 vindt er naar alle waarschijnlijkheid een herindeling plaats van gemeenten in de provincie Groningen. Deze toekomstige verandering biedt mogelijkheden voor gemeenten om effectiever om te gaan met krimp bij sportvoorzieningen. Gemeenten kunnen hierbij bewust kiezen om in te zetten op sanering, privatisering of samenwerking. Het zou interessant zijn om na de gemeentelijke herindeling in 2018 nogmaals naar de sportvoorzieningen in de onderzochte gebieden te kijken.

6. Literatuurlijst

- Allers, M.A. & Zeilstra, A.S. (2009). Bevolkingsdaling en gemeentelijke financiën. *Centrum voor Onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden*. rapport 09-2
- Bol, B. van der (2012). *Sportdorpen en sport in krimpgebieden*. Geraadpleegd op 02-03-2013 via <http://www.sportkracht12.nl/nieuws/index/article/66/Artikel%20over%20Sportdorp%20en%20Dr.%20Krimp%20in%20het%20Binnenlands%20Bestuur>. Binnenlands bestuur
- Benito, B., Solana, J. & Moreno, M.R. (2012). Assessing the Efficiency of Local Entities in the Provision of Public Sports Facilities. *International Journal of Sport Finance*, Vol. 7, No. 1, P. 46-72.
- Burgemeester en wethouders van Menterwolde (2009). *Beleidsregels subsidie sport gemeente Menterwolde*. Geraadpleegd op 03-03-2013 via http://www.menterwolde.nl/internet/regelgeving_3907/item/beleidsregels-subsidie-sport-gemeente-menterwolde_539.html. Menterwolde: Gemeente Menterwolde
- Centraal bureau voor de statistiek (2013). *CBS Statline*. Geraadpleegd op 27-02-2013 via <http://statline.cbs.nl/StatWeb/publication/?DM=SLNL&PA=70904ned&D1=3,157&D2=1,9,19,45,60,90,173,194,211,268,301,329,437,503,537,558,692,768,13420,16778,16927,19250,19952&D3=0,4,I&HDR=T&STB=G1,G2&CHARTTYPE=1&VW=T>. CBS Statline
- Craig, S., Ghosh, A. & McLafferty, S.L. (1984). Models of Retail Location Process: A Review. *Journal of Retailing*, Vol. 60, No. 1, P. 5-36.
- Dam, F. van, Groot, C. de & Verwest, F. (2006). *Krimp en ruimte: bevolkingsafname, ruimtelijke gevolgen en beleid*, Rotterdam/Den Haag: NAI uitgevers/Ruimtelijk Planbureau
- Dennis, C., Marsland, D. & Cockett, T. (2002). Central place practice: shopping centre attractiveness measures, hinterland boundaries and the UK retail hierarchy. *Journal of Retailing and Consumer Services*. Vol. 9, No 4, P. 185-199.
- Dicken, P. & Lloyd, P. (1990). *Location in Space, chapter 1*. New York: Harper Collins
- Voor Groningen. Geraadpleegd op 09-03-2013 via http://www.europesebeweging.nl/9353000/1/j4nvgs5kkg27kof_j9vvi4rdx7gnwzt/via19uihsvul/f=/blg21765.pdf
- Economisch Instituut voor de Bouw (EIB) (2012). *Gemeentefinanciën, voorzieningen en ruimtelijke investeringen in krimpgebieden. Ontwikkelingen tot 2040 en kansrijke strategieën*. Geraadpleegd op 08-07-2013 via <http://www.rijksoverheid.nl/bestanden/documenten-en->

publicaties/rapporten/2012/09/06/gemeentefinancien-voorzieningen-en-ruimtelijke-investeringen-in-krimpgebieden/gemeentefinancien-voorzieningen-en-ruimtelijke-investeringen-in-krimpgebieden.pdf.

Gemeente Bellingwedde & Huis voor de Sport Groningen (2009). *Sport en bewegen: Convenant Nationaal Actieplan Sport en Bewegen (NASB)*. Geraadpleegd op 03-03-2013 via <http://www.bellingwedde.nl/index.php?simaction=content&mediumid=1&pagid=1343&fontsize=12>.

Wedde: Gemeente Bellingwedde

Gemeente Loppersum (2012). *Programmabegroting 2013*. Geraadpleegd op 03-03-2013 via http://www.loppersum.nl/internet/financiale-stukken_3161/item/begroting-2013_13307.html.

Loppersum: Gemeente Loppersum

Grontmijmarktplan (2008). *Onderzoek naar de privatisering van sportaccommodaties in Helmond*. Geraadpleegd op 04-07-2013 via

<http://www.helmond.nl/cms/BIS/2009/Notities%20en%20kaarten/Raad/RN%20017%20Eindrapport%20privatisering%20Helmond.pdf>. Houten: Grontmijmarktplan.

Groot, J.P. (1974). *Het kleine dorp: Overlevingskansen van en perspectieven voor dorpen en buurtschappen in Nederland*. Baarn: Bosch & Keuning.

Hay, I., Dunn, K., Winchester, H.P.M. & Rofo, M.W. (2010). *Qualitative Research Methods in Human Geography, Chapter 1 and 6*. Third edition, Ontario: Oxford.

Hoekman, R. (2010). *Krimpen met beleid*. Geraadpleegd op 09-03-2013 via <http://www.mulierinstituut.nl/index.php?p=914644&q=krimp>. Utrecht: Mulier Instituut

Huis voor de Sport Groningen (2013). *Sportdorp*. Geraadpleegd op 02-03-2013 via <http://www.huisvoordesportgroningen.nl/sport-en-bewegen/sportdorp>. Groningen: Huis van de Sport

Huitsing, G. & Bosman, M.H. (2011). *Toekomstbestendig plattelandsonderwijs. Verkenning van mogelijkheden en belemmeringen voor samenwerking tussen dorpscholen*. Rijksuniversiteit Groningen: Groningen.

KNLTB (2013). *Basisvoorwaarden voor aanleg en herinrichting tennisaccommodaties*. Geraadpleegd op 14-05-2013 via <http://www.knlbt.nl/cms/showpage.aspx?id=67>. Amersfoort: KNLTB

KNVB (2013). *Privatisering. De peilers onder een proces*. Geraadpleegd op 14-05-2013 via http://bin617-03.website-voetbal.nl/sites/voetbal.nl/files/Brochure_Privatisering.pdf. Zeist: KNVB

Mook, D.G. (2001). *Psychological Research; The Ideas Behind The Methods*. New York: W.W. Norton & Company.

Müller, B. & Siedentop, S. (2004). *Growth and Shrinkage in Germany - Trends, Perspectives and Challenges for Spatial Planning and Development*. Geraadpleegd op 31-05-2013 via <http://www.difu.de/publikationen/growth-and-shrinkage-in-germany-trends-perspectives-and.html>

Planbureau voor de leefomgeving (2013). *Planbureau voor de leefomgeving, krimp*. Geraadpleegd op 02-03-2013 via <http://www.pbl.nl/dossiers/krimp>. Den Haag: Planbureau voor de leefomgeving

Provincie Groningen (2013). *Gemeente Groningen, krimp*. Geraadpleegd op 02-03-2013 via <http://www.provinciegroningen.nl/actueel/dossiers/krimp/>. Groningen: Gemeente Groningen

Rijksoverheid (2013). *Oorzaken en gevolgen bevolkingskrimp*. Geraadpleegd op 09-03-2013 via <http://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/bevolkingskrimp/oorzaken-en-gevolgen-bevolkingskrimp>

TC LEO (2013). *TC LEO en de saneringsplannen van de gemeente Loppersum*. Geraadpleegd op 14-04-2013 via: <http://www.tcleo.nl/?tc-leo-en-de-saneringsplannen-van-de-gemeente-loppersum,62>

Tennisvereniging Tiolo (2013). *Geschiedenis Tiolo*. Geraadpleegd op 14-04-2013 via <http://www.tiolo.nl/p/geschiedenis.html>. Menterwolde: Gemeente Menterwolde

Visitatiecommissie (2013). *Grenzeloos Gunnen*. Eindrapport. Utrecht: AVANT GPC.

Voerman, J.F. (2001). *Verstedelijking en migratie in het Oost-Groningse veengebied 1800-1940*. Proefschrift. Rijksuniversiteit Groningen.

Wankel, L. M. & Berger, B. G. (1990). The psychological and social benefits of sport and physical activity. *Journal of Leisure Research*. Vol. 22, No. 2, p. 167-182.

Werkgroep Leefbaarheid (2011). *Krimp het nieuwe groeien* geraadpleegd op 09-03-2013 via: http://www.movisie.nl/sites/default/files/alfresco_files/Krimp,%20het%20nieuwe%20groeien.pdf

7. Bijlagen

7.1. Transcript interview met de Penningmeester van Tiolo.

Interviewer: Allereerst eh dank dat ik u wat vragen mag stellen. Ik zou mij zelf even voorstellen. Ik ben Fabian Wieland ik ben derdejaars Sociale geografie en Planologie. Ik begonnen nu met het schrijven met m'n scriptie, bachelor scriptie. En mijn onderwerp is van mijn scriptie is in hoeverre sportverenigingen/sportaccommodaties in krimpgebieden eh kunnen blijven bestaan. En eh ik ben gaan kijken naar tennisverenigingen, omdat het mij best wel leuk leek. Ik tennis zelf ook en de interesse ligt er al lang. Ik heb wat ehh krimpgemeente opzocht, waaronder ook Menterwolde. Toen kwam ik uit bij Tiolo. Ik ben heel blij dat ik u wat eh vragen mag stellen. Wilt u misschien wat zelf over u vertellen.

Koen: Ik ben Koen de Vries. Ik ben 66 jaar. Ik woon sinds eh dit is m'n zesde jaar in de gemeente. Het is m'n vijfde jaar dat ik in het bestuur zit van Tiolo. Eh. Als penningmeester en ledenadministrateur.

Interviewer: Hoelang bent u al lid van de vereniging?

Koen: Zolang ik hier al woon, dus ongeveer vijf jaar

Interviewer: Vijf jaar. Ja. Hebt u nog een achtergrond als penningmeester, het hele financiële plaatje van de vereniging?

Koen: Ik heb vroeger natuurlijk wel wat te maken met het financiële administratie en dat soort dingen, dus dat is niet zo probleem

Interviewer: Nee precies. Okee. Eh. Ik heb op de site van u gelezen dat Tiolo al meer dan 100 jaar bestaat.

Koen: Ja. 109 jaar. Ja Bijna 110 jaar.

Interviewer: Dat is uh een behoorlijke tijd. De vereniging heeft veel ups en downs gehad. Maar de vereniging heeft steeds kunnen blijven bestaan. Op jullie site staat dat dat mede komt door jullie actieve leden. Kunt u hierop reageren? Wat is de rol van de actieve leden

Koen: Nou....eeh (gelach)

Interviewer: U bent natuurlijk zelf zes jaar..

Koen: Ik ben zelf nu met m'n 6^e jaar lidmaatschap bezig, maar de activiteit van de leden is een beetje overdreven hoor als dat op de site zo staat.

Interviewer: Ja dat staat er zo op. Ja

Koen: We hebben wel een x aantal actieve leden. Er zijn ook wel een aantal te mobiliseren. Een klein groepje zoals het bestuur, aantal mensen in de kantine, aantal mensen die helpen bij het schoonhouden van allerlei zaken en onderhoud van allerlei zaken en het is klaar.

Interviewer: Uhu.. (slok drinken)

Interviewer: En eh. Eh even kijken. Eh ja. Wat is de rol van de gemeente eigenlijk die .. ja. Wat is die rol?

Koen: De rol van de gemeente is dus dat die dus er in wezen voor zorgen dat wij eh banen hebben, en een kantine hebben, douchegelegenheid en omkleedgelegenheid.

Interviewer: Uhu

Koen: Dat hebben zij tot op heden altijd keurig in stand gehouden. Uhu. Niet per se keurig maar in standgehouden.

Interviewer: Ja

Koen: En is die.. En daarvoor betalen wij als Tiolo een jaarlijkse eh huurbijdrage voor.

Interviewer: Oke, dus u huurt de banen van de Geme.

Koen: Wij huren de banen van de [gemeente](#) en de [gemeente](#) heeft ze tot op heden altijd onderhouden.

Interviewer: Oke en die relatie is goed?

Koen: Nou ja goed? Eigenlijk niet zo best nee.. eh we zijn nu driftig in de weer met de [gemeente](#) omdat de [gemeente](#) dus eh in eerste instantie besloten had om binnen de [gemeente](#) Menterwolde de tennisvereniging van Meeden te sluiten. Ja... Zodat er alleen door getennist werd in Muntendam en in eh Zuidbroek.

Interviewer: En wat was de reden daarvoor?

Koen: Geld

Interviewer: Uhu

Koen: De belangrijkste drijfveer om dan Meeden te sluiten is geweest, omdat Meeden dringend behoefte heeft aan nieuwe tennisbanen.

Interviewer: Ja

Koen: En die zijn kostbaar natuurlijk (hardgelach)

Interviewer: Ja ja Dat is omdat de banen verouderd zijn? Of?

Koen: De banen zijn gewoon op. Die liggen er nu een jaar of eh 13/14. Dan zijn ze gewoon op. Muntendam hebben hetzelfde probleem als wij hebben. Alleen hebben ze daar geen leden voor.

Interviewer: Nee

Koen: Wij hebben drie banen en dat is ook een overschot van minimaal één baan. Dat geldt ook voor de [vereniging](#) in Zuidbroek.

Interviewer: Ja.. Ja precies.

Koen: Iedereen in de [gemeente](#) heeft een overschot aan banen ten opzichte van het ledenaantal. De suggestie van de [gemeente](#) was dan ook om bij elkaar te tennissen. Dan sluiten we Meeden en dan ga je met z'n allen naar Muntendam. Dat is natuurlijk voorgesteld aan de leden gewoon. goh (lach) maar de leden zeggen gewoon dan stoppen we gewoon met tennissen.

Interviewer: Ja. dan moet je gewoon verder rijden naar..

Koen: Ja maar de afstand is niet per se het grootste probleem maar ook waarschijnlijk het soort mensen. Men wil per se niet naar Muntendam. Waar dat vandaan komt is mij onbekend. Het is meer een gevoel en principes. Ik ben maar een buitenstaander..

Interviewer: Ja

Koen: Ik zou zeggen ga lekker in Muntendam tennissen, maar dat doen ze dus niet.

Interviewer: Oke en eh. Is de financiële stroom van de van de ja **gemeente** naar de **vereniging** toe, subsidies?

Koen: Nou subsidies die zijn er nauwelijks.

Interviewer: Of is het meer het faciliteren van de banen?

Koen: Die onderhouden dat en dat kost weer geld. Ja

Koen: Het laatste voorstel dat de **gemeente** had gedaan ging de bijdrage schrikbarend omhoog. Hun baseren dat op de informatie die zij gekregen van de eh sporthuis van het noorden. Ken je dat?

Interviewer: Ja Huis van het Noorden. Speelt dat hier ook of is dat in andere **gemeente**?

Koen: Hoe bedoel je?

Interviewer: Of het huis van het noorden of dat ook, volgens mij speelt dat niet in elke **gemeente** maar..

Koen: Daar werkt de **gemeente** mee eh samen. Om zeg maar dit soort problemen die ze hebben met kostpost sport om die met hun op te lossen.

Interviewer: Oke, op die manier. Ik citeer hier. Ik heb het **beleid** van de **gemeente** menterwolde. Dat is online te verkrijgen.

Koen: Je hebt de sportnota doorgenomen?

Interviewer: Ik citeer: De doelstelling ten aanzien van sport**accommodaties** is dat de **gemeente** Menterwolde de mogelijkheid tot sportdeelname aan alle inwoners willen bieden, maar wel in relatie tot beschikbare middelen en feitelijk gebruik.

Koen: Ja dat is natuurlijk een eh..

Interviewer: Wat vindt u van het **beleid**?

Koen: Dit is een kreet waarmee je alle kant op kan. Onze mening is dat op het moment dat je zegt van joh we gaan Meeden laten sluiten dat je niet meer voldoet aan die eisen. De mensen kunnen dan niet meer sporten. De **accommodaties** moet je ook dicht bij de mensen houden en dat kost geld.

Interviewer: Ja

Koen: En dan moet je er dan maar voor over hebben.

Interviewer: Dus u denkt.. is het haalbaar volgens u. Het **beleid**?

Koen: Volgens.. dit **beleid**?

Interviewer: Ja wat ik net citeerde. Denkt u dat dat haalbaar is?

Koen: Ja tuurlijk is dat haalbaar, maar je moet als **gemeente** aangeven wat je dan vindt en wat het mag kosten.

Interviewer: En dat zeggen ze niet?

Koen: Ze hebben natuurlijk wel een begroting gemaakt. Sport mag dat en dat kosten en tennis mag dat en dat kosten. Ehdaar plegen we ook overleg met de **gemeente**. De drie **vereniging** overleggen met z'n drieën met een ambtenaar en de wethouder op het **gemeentehuis**. Dat gaat niet altijd even soepel

Interviewer: Nee. Zij hebben natuurlijk een kostenplaatje..

Koen: Elke **vereniging** heeft z'n eigen problematiek natuurlijk he. Onze problematiek is dat we nieuwe banen moeten hebben en eh een ander moet een ander dak nodig van de kantine en noem maar op. Ja dat moet wel door de **gemeente** betaald worden.

Voor de rest zijn de **verenigingen** dus gewoon eh.. die vinden het wel prima om hun eigen zaakjes verder te regelen. Als wij de huur niet meer betalen, dan zorgen wij er wel voor dat de banen goed van gravel voorzien worden en dat eh de de spullen goed worden onderhouden en dat er regelmatig geschilderd wordt. Dan wordt het voor de **gemeente** goedkoper

Interviewer: Bent u dat nu aan het overwegen om zulke stappen te nemen?

Koen: Ik heb het al voorgesteld aan de **gemeente**.

Interviewer: Wordt het dan een soort privatisering?

Koen: Privatisering mag ik het niet noemen maar het is een soort overeenkomst dan dat de **gemeente** nul verantwoordelijk meer heeft

Interviewer: Zie u het **beleid** van de **gemeente** als positief of negatief voor de **vereniging**?

Koen: Nou dat weet ik op dit moment nog niet eh. Als de **gemeente** nu zegt van we geven jullie de **accommodatie** voor niks en zorgen voor twee nieuwe banen. We hebben dus drie banen. Dat je dan één baan moet opgeven, dat vinden wij ook geen probleem.

Interviewer: Nee

Koen: We moeten wel minstens twee banen hebben om onze competities te kunnen laten spelen of om een toernooitjes te doen of ook al is het een onderling toernooitje.

Interviewer: Ja, dus al ik even mag samenvatten. Als u zegt van de **gemeente** ik vind het prima, het zijn uw woorden, dat de **gemeente** wat afstand doet van de **vereniging** maar dat ze wel twee nieuwe banen aanleggen en dat jullie zelf zorgen dat de banen goed in stand blijven.

ZOu u daar content mee zijn?

Koen: Ja zeker. Daar zouden wel heel content mee zijn. De **gemeente** is bang dat wanneer de **vereniging** privatiseert is dat de **accommodatie** dan gaat verpauperen. Voor onderhoud en dat soort zaken.

Interviewer: Eh de **gemeente** Menterwolde is een krimp**gemeente**.

Koen: Je meent het.

Interviewer: Net zo als heel veel **gemeenten** in de provincie
Wat merkt de **vereniging** van de demografische krimp in de **gemeente**? Qua ledenaantal

Koen: Een afname van het ledenaantal. Een gestage afname van het ledenaantal. Weinig jeugd

Interviewer: Uhu

Koen: En over het algemeen oudere leden. Hier zijn niet zoveel jonge mensen meer. Jonge mensen pak en beet, tussen de achttien en de veertig. Veertig vind ik dan ook al jong.
(gelach)

Interviewer: Hoeveel leden telt de **vereniging** op dit moment?

Koen: Op dit moment telt de **vereniging** 97 leden. Waarvan 12 jeugdleden (tussen de 18-40) en de rest senior.

Interviewer: En als je kijkt naar een jaar op zes geleden. Toen u kwam. Hoeveel leden had te **vereniging** toen?

Koen: Toen ik kwam waren er ongeveer 130 leden. Toen hadden ze net een jubileum jaar gehad. Dit heeft er toch veel leden erbij gebracht.

Interviewer: Is dat gepromoot in de **gemeente**?

Koen: Ja dat is erg gepromoot, dus eh we waren er ook erg verliefd op, maar dat is langzamerhand afgebrokkeld. Ja en door de huidige situatie met de **gemeente**, alle onduidelijkheden van de **gemeente**. Joh bestaan de tennisbanen nog? heeft in mijn optiek ook geleid tot een groter ledenverlies. Je hebt ook aantal leden die zijn slapend lid. Die sturen een nota die betalen en die zie je nooit.

Interviewer: Hoe zijn die banen op de andere twee **verenigingen**?

Koen: We proberen tot meer contact onderling te komen, maar dat is nog niet gelukt. Tennis**vereniging** Muntendam heeft vijf gloednieuwe banen. Die zijn in 2008 aangelegd. Ze hebben een ledenaantal waardoor ze maar richt hebben op twee banen

Interviewer: Zo, dat is eh ongeveer vergelijkbaar met jullie?

Koen: Ja, wij zitten wel aan de ondergrens voor twee banen en zij aan de bovenbaan. Ik schat dat ze ongeveer 130 leden hebben en dan heb je nog tennisclub Aloe. Zij hebben volgens mij vier banen en dat zijn er ook twee te veel. (Gelach)

Interviewer: Als ik het vanuit de **gemeente** zie, dan zie ik eh een tennis**vereniging** met vijf banen, jullie hebben er drie, waarvan er drie niet meer voldoen aan de kwaliteitsbanen. De **gemeente** wil eigenlijk dat jullie naar Muntendam gaan, zodat die **vereniging** gaat dan naar 200 leden.

Koen: Dat was wel een beetje het idee ja.

Interviewer: Oke, dan eh wat is ongeveer de bezettingsgraad per baan?

Koen: Daar zijn KNLTB-normen voor hoeveel leden je mag hebben voor één baan

Interviewer: Uhu

Koen: Dat staat ook in de nota van de **gemeente** hoor. Baan met verlichting voor 90 leden.

Interviewer: En jullie hebben..

Koen: Als ze zeggen dat we nog maar recht op één baan hebben dan kun je de **vereniging** wel sluiten. Want met één baan kan geen competitie spelen. Je kan dan praktisch niks. Dan kom je in een zeer sterke neerwaartse spiraal.

Interviewer: Ja even kijken. Eh en ik heb nog het puntje `toekomst`
Acht u het mogelijk dat de **accommodatie** blijft bestaan ondanks de krimp?

Koen: Ja tuurlijk (gelach). Het moet blijven bestaan.

Interviewer: Wat denkt u dat de gevolgen zijn wanneer eh de **accommodatie** verdwijnt.

Koen: Dat betekent dat dan eh 20-30 leden die elders zullen gaan tennissen. En dat de rest er gewoon mee stopt. Want dan dat het beetje jeugd dat tennist helemaal stopt. Misschien dat ze wat anders gaan doen.

Interviewer: Wat denkt u hoe ziet de **accommodatie** Tiolo er over vijf jaar uit? Denkt u dat de **accommodatie** dan drie nieuwe banen bestaat.

Koen: Over vijf jaar dan zie ik Tiolo als een **vereniging** met ongeveer 90 leden nog steeds denk ik. Dat er twee mooie banen liggen. De derde baan is weg. We hebben een gloednieuwe kantine die is neergezet door **gemeente** in 2008 voor 140 duizend euro geloof ik. Die zal er ook nog steeds eh stralend bij staan.

Interviewer: Een nieuw clubhuis? Kunt u daar wat meer over vertellen?

Koen: Het is belachelijk van de **gemeente**. Als **vereniging** hebben we er weinig over te zeggen. In het jaar dat ze in Muntendam vijf nieuwe banen wat het ook zo'n beetje ons jubileumjaar. Toen kregen wij van de **gemeente** een gloednieuwe kantine met aanbouw en een poppenkast erbij waar in mijn optiek niemand op te wachten zat. Toen klaagden we al over de kwaliteit van de banen.

Interviewer: Nu schiet mijn nog een vraag te binnen over eh sponsoring. Krijgt de **vereniging** geld binnen via sponsoring?

Koen: Daar kan ik wel wat over zeggen. We willen dat natuurlijk dolgraag. We doen weinig aan sponsoring, want we hebben sowieso weinig te bieden. En wat je ook bij andere **verenigingen** tegen zal komen is dat het bestuur al veel te veel doen. Eigenlijk moet je ene commissie starten die daar over gaan.

Interviewer: Nee.. Is dat omdat de **vereniging** te klein is?

Koen: Ja. Ja

Interviewer: Wilt u zelf nog iets kwijt over het onderwerp? Of iets aanvullen?

Koen: Of ik wat wilt aanvullen? God. Eigenlijk niet.. Ik vind het een moeilijk onderwerp voor een scriptie.(lach)

Interviewer: Het valt op zich wel mee eh. Het is een best wel actueel onderwerp, daarom vond ik het ook wel interessant. Ik vind het alleen maar, eh ja moeilijk wil ik het niet zeggen. Ik wil gewoon veel informatie over verschillende tennisverenigingen weten.

Koen: Wat ik je nu vertel dat wij nu druk met de gemeente zijn. Ik denk dat dit in veel gemeenten speelt. In heleboel gemeenten hebben verenigingen het zwaar.

Interviewer: Ja

Koen: Alle financiële mogelijkheden die steeds minder en minder worden

Interviewer: Wat merkt u zelf, even buiten de vereniging, van krimp in Meeden?

Koen: Wij merken nog weinig van de krimp. Ik heb nog niks verloren zien gaan. IK heb wel een heleboel huizen te koop zien staan. We hebben nog steeds een Attent waar we onze boodschappen kunnen doen. We hebben ons tankstation nog. Ja, we hebben niet meer meegemaakt.

Interviewer: Zijn er nog voorzieningen die sloten?

Koen: Nou we hebben een openluchtzwembad, die zou in eerste instantie ook dicht aan, maar die blijft nu open. Vrijwilligers zijn daar van alles aan gaan doen. Er komt maar een heel klein bedrag van de gemeente naar het zwembad. Hoelang ze dat gaan volhouden is ook maar de vraag.

Interviewer: Ja

Koen: Voetbalvelden idem dito. Dat is eh één veld krijgen ze geen eh verzorging meer voor. Ze hebben dus maar twee velden over die de gemeente in onderhoud neemt. Alle verenigingen in de gemeente Menterwolde zijn driftig bezig met de gemeente. We hebben een dorpsraad. Zij coördineren wat er tussen verenigingen speelt. Dat zijn grote voorstanders om één grote omni-vereniging te plaatsen. Zo ver zijn wij nog niet.

Interviewer: Wat houdt dat in?

Koen: Alles op één plek, maar ook qua organisatie. Gewoon een scherp bestuur die overal over na denkt

Interviewer: Is dat dan een overkoepelende bestuur van alle verenigingen?

Koen: Je hoeft de accommodaties niet te centraliseren. Bij de voetbal moet één veld weg. Leg daar twee gravelbanen neer. Dan maken wij gebruik van de kleedgelegenheid en de kantine van het voetbal. Dan is het volgens ons goedkoper dan dat ze het op deze manier in stand houden.

Interviewer: Hoe reageerde de gemeente daar op?

Koen: Daar reageerden ze nog niet echt op. Dat betekent dat ze een grote investering moeten doen

Interviewer: Ja.

Koen: Als gemeente moet je dan ook een complete kantine afschrijven natuurlijk.

Interviewer: Dat is dus het verhaal, dat ze in 2008 een nieuwe kantine hebben gebouwd. De [gemeente](#) is een bepaald pad ingeslagen in 2008 om de banen in Muntendam om daar de banen te vernieuwen en bij jullie een nieuwe kantine te bouwen.

Koen: Toen ging het natuurlijk nog goed allemaal he. Het kan ook 2007 zijn geweest.

Interviewer: De gemeente wist wel dat dit een krimpregio is en dat het aantal leden waarschijnlijk zou dalen?

Koen: Regeren is vooruitzien, dus ze zouden dat geweten moeten hebben. Je ziet ook dat de mensen hier ook alleen maar ouder worden (gelach). Jij gaat je ook niet vestigen denk ik he.

Interviewer: Ik sluit niks uit (gelach). Je weet nooit waar het schip strandt. Ik denk dat ik genoeg weet. Ja. Ik dank u voor het beantwoorden van de vragen.

Koen: Graag gedaan. Ik hoop dat je er wat mee kan!

7.2. Transcript interview met de voorzitter van TC LEO.

Interviewer: Ik zou mijzelf even voorstellen

Susan: Ja

Interviewer: Ik ben Fabian Wieland, derdejaars student Sociale geografie en Planologie. Ik ben nu bezig met het schrijven van mijn bachelor scriptie. Het onderwerp van mijn scriptie is sportaccommodaties in krimpgebieden. In hoeverre sportaccommodaties daar kunnen blijven bestaan

Susan: Uhu

Interviewer: En eh ik heb eh zelf al wat eh ja soort literatuuronderzoek gedaan. Ik heb het begrip krimp afgebakend en toen ben ik in Groningen gaan kijken wat krimpgebieden zijn. Toen kwam ik uit bij onder andere Loppersum. Ik ben zelf ook een liefhebber van tennis, dus dat heeft mij er toe aangezet om specifiek te gaan kijken naar tennisverenigingen.

Susan: Ja, voor tennisvereniging.

Interviewer: Ik zag dat er drie tennisverenigingen in Loppersum aanwezig zijn. Ik ben heel toevallig op deze vereniging uitgekomen. Ik heb u gemaïld en ik kreeg meteen eh ja dat ik u in ieder geval wat vragen mag stellen.

Interviewer: Ja. Wilt u uzelf even voorstellen?

Susan: Mijn naam is Susan te Velde. Ik ben voorzitter van de tennisclub in Loppersum. TC LEO. Dat ben ik dit jaar zo ongeveer een jaar zo ongeveer. Ik ben natuurlijk een liefhebber van tennis.(gelach)
Wat dat betreft

Interviewer: Ja

Susan: Ja

Interviewer: Woont u al lang in eh Loppersum?

Susan: Ja ik woon in Zeedijk, dat is een dorp bij Loppersum. Daar woon ik al 24 jaar. Ik tennis ik denk ongeveer vanaf 94 in Loppersum. En vroeger heb ik hier in m'n jeugd getennist.

Interviewer: En toen bent u voorzitter geworden?

Susan: Ja kijk, op zich er staat hier inderdaad 170 leden. Er is daar maar een kleine club actief lid van. Sommige al heel lang ook. We hebben relatief een oude vereniging. Met veel oude leden.

Interviewer: Uhu

Susan: Iedereen heeft dus al wel een functie gehad, dus op gegeven moment als je meer gehad hebt moet je dit ook wel gaan doen.

Interviewer: Er zijn dus eh ook veel wisselingen in het bestuur?

Susan: Nou dat varieert, nu net zijn er twee mensen uit die er relatief kort in hebben gezeten. Maar normaal gesproken eh zit iedereen wel een termijn. Van u minimaal één, twee of soms drie termijnen uit van drie jaar.

Interviewer: Ja. Wat ik op jullie site las dat jullie **vereniging** bestaat uit 170 leden? Dat is nog steeds zo

Susan: Ja. Op papier is dat nog steeds 170. Misschien iets minder 160, maar daar schommelt het eh zo'n beetje rondom.

Interviewer: Uhu.

Susan: En wat typisch **vereniging**, dat geldt niet alleen voor krimpgebied, maar voor alle **verenigingen** rond een stad. Of rond een studentenstad is dat er relatief veel jonge jeugd en dan de groep tussen 18-30 hebben we helemaal niet of helemaal niet of zij hebben een studentlidmaatschap.

Interviewer: Ja

Susan: En dan begint het daarna weer.. dan heb je weer wat aanwas. Met name veel vijftigers en zestigers.

Interviewer: Uhu. En heeft die wisseling te maken met eh de eh krimp?

Susan: Nee, het heeft natuurlijk te maken dat er geen opleiding is he. Voor opleiding in de stad Groningen en een deel blijft hier wel wonen, maar een groot deel gaan gewoon weg en ze worden dan lid van een studententennis**vereniging**.

Interviewer: Ja

Susan: En dat snap ik. Dat is normaal

Interviewer: Uhu

Susan: Er komt natuurlijk weinig terug van dat soort jeugd.

Interviewer: Hoe was het aantal leden ongeveer vijf jaar geleden?

Susan: Vrij stabiel, omdat wij vrij actief in het werven van jeugd. We hebben voortdurend een grote jeugdafdeling. Dat ververst

Interviewer: Ja

Susan: Die zijn al lid op hun 15^e of 16^e, maar zo lang er nog steeds jeugd in de dorpen is en in Loppersum zelf is

Interviewer: Uhu

Susan: Hebben we opgegeven de omslag gemaakt van tennislessen. We hebben heel lang een tennisleraar gehad. Of een zpp`er ingehuurd. Sinds een jaar of zeven denk ik huurde we Smashing in..

Interviewer: Wat houdt dat precies in?

Susan: Tennisschool Smashing zit hier in Groningen. Daar kun je je bij aansluiten. Het zijn vaak jonge mensen die dat vaak naast hun studie doen. Ze kunnen ook goed met jeugd omgaan.

Interviewer: En is dat ook goedkoper voor jullie.

Susan: Ja en je bent van een hoop geregeld af: indeling van de lessen, de administratie rond de lessen van betaling.

Interviewer: Ja

Susan: Dat loopt helemaal via Smashing. Wij innen alleen de contributie. Wij werven wel actief voor de lessen.

Interviewer: Ik heb ook eh de begroting doorgenomen van de [gemeente](#) Loppersum op het gebied van sport. Ik heb hier een citaat staan: Op het terrein van sport heeft de [gemeente](#) in de eerste plaats een rol bij het realiseren en instandhouding van de sport[accommodaties](#). Daarnaast is het van belang dat de inwoners in onze [gemeente](#) van jong tot oud bewust worden gemaakt van het feit, dat sport en bewegen gezond is. De [gemeente](#) voert een voorwaardenscheppend beleid ten aanzien van sport. Instandhouding van de [accommodaties](#) zolang er een verantwoord gebruik van wordt gemaakt. Ingebruikgeving tegen zodanige tarieven dat in principe iedereen hier gebruik van kan maken.

Susan: Ja

Interviewer: Wilt u hierop reageren? Wat vindt u van het citaat?

Susan: Uit welk jaar komt dit?

Interviewer: De meest recente.

Susan: Ja, want eh ik heb je ook al via de mail al een beetje verteld dat Loppersum in 2010 volgens mij artikel 12 [gemeente](#) zijn geworden. Zijn dan onder supervisie van de provincie of het Rijk. De voorwaarde daarin is dat zij de begroting op orde moesten brengen en ook op lange termijn. Dat was natuurlijk het probleem. En wat daar uit voortvloeide is [privatisering](#) geweest van een heleboel sport[vereniging](#)/sport[accommodaties](#) en culture dingen binnen de [gemeente](#).

Interviewer: Ja

Susan: En daar is ook een speciaal iemand voor aangesteld die dat allemaal begeleid heeft. Veel [accommodaties](#) zijn niet meer in bezit van de [gemeente](#). Wij hebben op gegeven moment besloten. Oke, wij willen wel op eigen benen staan. Dat kwam ook omdat er 60% van de tennisbanen al in ons eigen bezit was.

Interviewer: Oke.

Susan: We hebben vier banen waarvan twee van de [gemeente](#) en twee hebben we zelf een jaar of 15 geleden aangelegd.

Interviewer: Ik zag ook dat jullie twee verschillende ondergronden hebben voor de banen?

Susan: Twee gravel banen en twee Canada Tenn. Die Canada Tenn zijn door de [gemeente](#) in die tijd aangelegd en een keer vervangen. En ja. In de onderhandelingen met de [gemeente](#) heeft de leeftijd van de Canada Tenn banen gespeeld. Omdat wij zeiden dat ze met twee jaar zijn afgeschreven.

Interviewer: Uhu

Susan: Je kan uitzoeken hoelang dat duurt. Dat was onze inzet voor de [privatisering](#). Daar hebben we geld voor meegekregen om die te kunnen vervangen.

Interviewer: Dus die twee banen liggen er nog steeds en zijn nog steeds verouderd?

Susan: In principe kijk ja. Je hebt er allemaal rekenfactoren voor hoelang banen meegaan. In principe is dat ongeveer 15 jaar, dan is hij afgeschreven. Dat hangt wel af van de intensiteit van het gebruik

Interviewer: Absoluut

Susan: En eh als wij 170 leden hebben waarvan er misschien 100 tennissen dan is vier banen heel veel. Dan heb je 25 personen per baan. De richtlijn is volgens mij 50.

Interviewer: Meer zelfs. 90 personen per een verlichte baan. Jullie hebben 170 leden en vier banen. Dat is ..

Susan: Dat is riant. Dus die slijtage gaat niet zo snel. Je gebruikt het in je onderhandelingen. Toen we dat geld in 2011 kregen van de [gemeente](#) hebben we het geld voor vijf jaar vastgezet. Plus dat we goed onderzoek doen naar wat voor soort baan we willen hebben Plus dat we goed onderzoek doen naar wat voor soort baan we willen hebben.

Interviewer: Ja.

Susan: Maar we houden wel in de gaten hoeveel leden we blijven houden. Het kan ook zijn dat het niet uitkomt om vier banen te houden.

Interviewer: Ja, maar zijn jullie daar nu veel mee bezig?

Susan: Ja dat speelt op de achtergrond, maar we zijn ook wel erg verwend natuurlijk.

Interviewer: Als je teruggaat naar twee banen..

Susan: We hebben eigenlijk zeven competitieteams en dan heb je haast de neiging van eh

Interviewer: Ja

Susan: We spelen ook allemaal zaterdags dus dan is het aantal banen prima.

Interviewer: Jullie zijn zelf geprivatiseerd, dus jullie kunnen het zelf bepalen. Wat is de rol van de [gemeente](#) geweest voor de [privatisering](#)? Wat was het contact met de [gemeente](#)?

Susan: Nou ja eh eh de [gemeente](#) was de eigenaar van de Canada Tenn banen en ze deden het voorjaarsonderhoud. Ze hadden ook rechtstreeks contact met leveranciers van gravel en eh dat speciale spul dat daar op moet.

Interviewer: Ja (gelach)

Susan: Als de netten vervangen moesten worden. Dat soort dingen ging via de [gemeente](#) dat betaalden zij ook. Daarnaast binnen het park deed de [gemeente](#) het groenonderhoud ook. Dat kunnen we nu ook zelf doen. Dat is nu even wat meer werk. De grond is nu wel eigendom van ons

Interviewer: Doen vrijwilligers dat?

Susan: Ja, en in maart is het nu elke zaterdag klussen.

Interviewer: Dat hoort erbij dan.

Susan: Kijk je kunt ook niet omdat je een kleine [vereniging](#) bent voor onderhoud kan dat niet financieel betaald worden.

Interviewer: Hoe is de [privatisering](#) tot stand gekomen? Is één persoon de geldschieter geweest?

Susan: Eén persoon is de eh geldschieter geweest en dat is de [gemeente](#).

Interviewer: Uhu

Susan: Zij hadden een budget voor de hele [privatisering](#) en vervanging van die banen. We hebben een berekening gegeven. We hebben 50 a 60 duizend euro gekregen voor het vervangen van de

Canada Tenn banen. Met nog met wat andere zaken zijn erbij gekomen en is opgevoerd. ZO zijn we tot een bedrag gekomen en dat is uit onderhandeld door het bestuur met de [gemeente](#).

Interviewer: Uhu

Susan: En een speciaal vertegenwoordiger van de [gemeente](#). Eh uiteindelijk komt er dan een soort resultaat uit dat wij hebben voorgelegd aan de leden in een speciaal algemene ledenvergadering. Wat uiteindelijk door de [gemeenteraad](#) is vastgesteld.

Interviewer: Oké, dus de [gemeente](#) om even kort samen te vatten. De [gemeente](#) heeft jullie een pot geld gegeven ter waarde van 75 duizend euro. Succes ermee.

Susan: Ja Maar kom dan ook niet meer bij ons voor niks.

Interviewer: Dus jullie hebben nu ook geen contact meer met de [gemeente](#)?

Susan: Nou, we eh huren eh naast onze tennisbanen ligt een sporthal en `s winters huren we daar banen in van de [gemeente](#). Dat is het contact nog hebben. Maar over de buitenbanen niet.

Interviewer: Wat zijn de grootste veranderingen geweest na de [privatisering](#) in 2011? Zijn er dingen veranderd?

Susan: In principe heb je het meer in eigen beheer (gelach). Onze eh de man die eh het onderhoud doet die kan meer zelf bepalen wanneer het wat doet.

Interviewer: Ja

Susan: We hoeven niet te wachten op de [gemeente](#) dat ze op die banen komen. Of als er iets geregeld moet worden ben je in principe sneller, dus in die zin zijn we vinden we het niet erg. Het is nog wel op korte termijn. Je merkt er nu niet veel van. Op lange termijn blijken of we kunnen blijven bestaan.

Interviewer: En de andere leden, hebben zij er nog opmerkingen over gehad?

Susan: Nee, het was niet iets heel schokkend geweest.

Interviewer: En eh. Zijn alle tennis[accommodaties](#) binnen de [gemeente](#) geprivatiseerd?

Susan: Middelstum niet, als ik weet. Zij kwamen er niet uit. In de tijd dat wij geprivatiseerd werden hebben ze dat zo'n beetje gelijk gedaan. Er spelen zoveel verschillende dingen. Ik weet in Stedum daar hebben ze gewoon eh daar hadden ze banen van 25 jaar oud. En daar hebben ze nog onderhandeld over volledig nieuwe banen. Zij zijn ook geprivatiseerd.

Interviewer: Elke [vereniging](#) heeft een ander verhaal

Susan: Het ligt er gewoon aan hoe je erin ligt. In Middelstum ja eh. Een jaar of vier of vijf geleden hebben ze nieuwe banen aangelegd door de [gemeente](#). Ja eh zij eisten veel meer dan de [gemeente](#) erin wilden steken. Het ging met name over het groenonderhoud, grasmaaiers. Dat soort zaken. Daar ligt wel een grens natuurlijk

Interviewer: Eigenlijk is het dat de [gemeente](#) veel minder geld voor sport over had.

Susan: Eh ja vast geld. Nu ineens hadden ze een pot gegeven. Bij je begroting is het eraf. Ze hebben nu een veel lagere begroting aan de uitgave sport.

Interviewer: Ja

Susan: Dan in 2010-2011.

Interviewer: Eh eh.

Susan: Als het goed is.

Interviewer: Ja precies. Even kijken wat heb ik nog meer staan. Dubbele vragen stellen heeft niet veel zin. Ik heb hier nog een kopje `toekomst. Eerst even een andere. Sponsoring. Zijn er **sponsors** die naast de **gemeente** jullie van geld voorzien.

Susan: Eh sponsoring is wel een aandachtspunt op dit moment. Daar merken we wel de economische crisis en de krimp denk ik. En natuurlijk het feit dat eh ja een eh Loppersum is een kerndorp, dus daar zit ook de plaatselijke middenstanders. Die worden gek natuurlijk want elke sport**vereniging**, elke dorps**vereniging** komen langs. Dus er is natuurlijk niet snel aan mee werken

Interviewer: Nee

Susan: Maar we zijn aan het zoeken om op andere manieren om wel van buiten geld te vinden. En dan niet ja niet langs de deuren gaan en vragen of men **sponsor** wil worden met een bord, nou dat doen we nog wel met borden langs de banen. Het werkt voor een deel wel, maar veel meer gerichte **sponsoring** is lastig. Vorig jaar bestonden we 100 jaar. We hebben toen een tafeltennistafel aangeschaft. Nou en dat eh hebben we volledig eh extern gefinancierd met een bijdrage van weet ik veel, SNS fonds. We gaan meer fondsen aanschrijven voor gerichte dingen zo moet het binnen- en buitenmeubilair vervangen worden.

Interviewer: Zijn het regionale ondernemingen?

Susan: Als we iets hebben waar we geld weg kunnen halen bij het Oranjefonds dan gaan we dat ook doen. Ja misschien wel een bannertje op de website of..

Interviewer: Waar zien de leden het dan in terug? Is dat ook gericht om ook weer leden aan te trekken?

Susan: Nou.. kijk dat doe je onder het mom van dat je kinderen langer bezighoudt bij de **vereniging**. Als sport**vereniging** heb je dat natuurlijk snel. Verder ja proberen we gewoon veel nieuwe leden te trekken door eh `maak kennis met tennis` dagen. En nu ook senioren kunnen vier kennismakingslessen doen voor €25,- en dat ze niet per se lid hoeven te worden.

Interviewer: Oja

Susan: Dat soort dingen manieren probeert de **vereniging** nieuwe leden te trekken.

Interviewer: Duidelijk. Eh. Nu even over het toekomstplaatje. Hoe ziet u LEO over vijf jaar? Denkt u dat de **accommodatie** nog steeds bestaat uit vier tennisbanen.

Susan: Ik denk over vijf jaar dat er twee spiksplinternieuwe banen hebben. Het is wel het idee dat we de komende drie jaar twee nieuwe banen komen. Dat hebben we op een rekening geld staan waar we uiteindelijk eh moeten we daar mee uit komen.

Interviewer: En dat is grotendeels het geld van de **gemeente**?

Susan: Ja, het hangt er ook vanaf wat voor banen het worden. Vijf jaar best korte tijd.

Interviewer: Ja

Susan: We zitten natuurlijk ook in het aardbevingsgebied. Als we een beetje schade krijgen aan het gebied is dat gunstig want dan kunnen we van de NAM ook onkosten declareren.

Interviewer: Hoe ziet het clubhuis er nu uit?

Susan: Het is een jaar of 6 of 7 geleden hebben we een nieuwe buitenkant omheen gezet.

Interviewer: Uhu

Susan: Het is nu relatief onderhoudsvrij. Ja dat is eh een lid die ook huisschilder is. Hij ziet het als zijn vrijwilligerstaak om dat elk jaar bij te werken en eh spik en span te maken. Vrijwilligers onderhouden dat.

Interviewer: Oke, wilt u zelf hier nog iets over kwijt? Over dit onderwerp? Of dat u een aanvulling eh hebt? Er zijn veel tennisverenigingen mee bezig op dit moment. Het is een erg actueel. Ik vind het leuk om dit privatiseringsverhaal te hebben gehoord.

Susan: We hebben weinig concurrentie van kijk, de volgende tennisvereniging is Appingedam. Soms gaat daar wel wat oudere jeugd heen.

Interviewer: Ja

Susan: Middelstum is dan de dichtbij zijnde aan de andere kant. En Stedum zit er tussen. Als er eentje verdwijnt is het Steden. Zij hebben maar twee banen. Wij hebben nog genoeg aanvoer dat het zeker nog steeds kan blijven.

Interviewer: En de vrijwilligers..

Susan: Klopt en die oudere mannen natuurlijk met pensioen hebben en nog meer tijd hebben om de tennisbanen te onderhouden.

Interviewer: Op dit moment weet ik genoeg. Mocht ik nog vragen hebben dan kunt u nog wel een mailtje verwachten. Ik denk dat ik hier genoeg mee kan. Ik dank ik voor het beantwoorden van mijn vragen!

Susan: Ja graag gedaan hoor.

7.3. Vragenlijst en antwoorden van de penningmeester van L.T.C. DOS

Inleidende vragen

- Wilt u, voordat ik begin met een aantal vragen, uzelf even voorstellen?

Tom: *Mijn naam is Tom, geboren op 19 september 1942 in Den Haag*

- Hoelang bent u al woonachtig in de gemeente Bellingwedde?

Tom: *Ik heb tot 2004 onafgebroken in Den Haag gewoond. Sinds september 2004 ben ik woonachtig in Bellingwolde.*

- Hoelang bent u al lid van de tennisvereniging?

Tom: *In maart 2005 ben ik lid geworden van de L.T.C. DOS*

- Bent u al lang penningmeester?

Tom: *Door de ledenvergadering van 2006 ben ik benoemd tot penningmeester en dat ben ik nog steeds.*

Gemeentebeleid

Wat ik in het beleid van de gemeente terug lees is dat zowel de gemeente Bellingwedde en Huis voor de Sport Groningen zoveel mogelijk mensen meer en vaker willen laten sporten. Er moeten voldoende sportaccommodaties zijn om dit mogelijk te maken, waaronder de aanwezigheid van tennisbanen (Gemeente Bellingwedde & Huis voor de Sport Groningen, 2009, p.8).

- Wat vindt u van dit beleid dat de gemeente voert?

Tom: *DOS begrijpt, dat er van de gemeente Bellingwedde, die onder controle van de provincie staat, niet meer verwacht kan worden. Promotionele activiteiten worden meestal georganiseerd in samenwerking met het Huis van de Sport Groningen; van de gemeente merken wij daarbij niet veel.*

- Is de tennisvereniging content met dit beleid?

Tom: *Tevreden zijn wij dus niet echt, maar kritiek hebben wij evenmin.*

- Wat zijn uw ervaringen met het oude en nieuwe beleid van de gemeente ten aanzien van uw sportaccommodatie?
- Wat zijn de voordelen en nadelen van het gemeentelijk beleid?
- Wat is de rol van de gemeente geweest in het voortbestaan van de accommodatie?

Tom: *De vereniging bespeelt een park met 3 banen, waarvan er één eigendom is van de vereniging evenals de opstallen. De gemeente onderhoudt de 2 gemeente-banen en vraagt daarvoor een huursom. Het speelklaar maken van de banen besteedt de gemeente uit; in 2012 bedroegen de kosten daarvoor per baan € 1004,00, terwijl de huur slechts €225,50 per baan opbracht. Dit zou als subsidie zijn aan te merken. Het dagelijks onderhoud wordt door DOS gedaan. Bovendien is de vereniging vrijgesteld van het betalen van onroerendezaakbelasting voor de onroerende goederen zoals het clubgebouw en de grond in eigendom van de vereniging.*

Tom: *Verder dient de gemeente zorg te dragen voor het onderhoud van de hekwerken rond haar eigen banen. Het onderhoud van het groen verzorgt de vereniging, tenzij dit zodanig van aard is, dat dat niet in eigen beheer kan worden gedaan.*

- Is de rol van de gemeente groot? Met andere woorden, subsidieert de gemeente de accommodatie?

Tom: *De gemeente betaalt de kosten van het speelklaar maken, dus de € 1004,00 uit 2012, per baan aan het bedrijf dat dat onderhoud uitvoert (bedrijf ergens uit Brabant). De club betaalt niet meer dan het huurbedrag dat ik heb genoemd. In feite schiet de gemeente er € 778,50 per baan bij in. Wellicht dus een vorm van sponsoring.*

- Is de financiële stroom naar de vereniging (bestaande uit subsidies) vanuit de gemeente de laatste jaren gestegen/gekrompen? Wat zijn daar de redenen voor?

Tom: *Ten slotte is er de mogelijkheid voor éénmalige acties subsidie aan te vragen tot een bedrag van € 250,00. In enkele gevallen heeft DOS daarvan gebruik gemaakt. Dit is niet structureel, zodat er niet van stijging of daling kan worden gesproken. Het bedrag als zodanig is de laatste tijd niet gewijzigd.*

Leden

De gemeente Loppersum behoort, met vele andere gemeenten binnen de provincie Groningen, tot krimpgemeenten. In het artikel van Van der Bol (2012) komt naar voren dat er weinig gesport wordt in krimpgebieden en dat in krimpgebieden een afname van leden en vrijwilligers bij verenigingen gaat plaatsvinden.

- Kunt u reageren op de stelling van Van der Bol (2012)?
- Hoeveel leden telt de vereniging op dit moment?

Tom: *Het ledenaantal daalt, net zoals bij de zusterverenigingen in de omliggende dorpen, behoorlijk. Op dit moment heeft DOS circa 85 leden, waarbij het aandeel jeugd nog geen 10% bedraagt. In de laatste 4 à 5 jaar is het ledenaantal met zeker 40% afgenomen.*

Tom: *In het ledenbestand is duidelijk behoefte aan mensen in de leeftijdsgroep van 20 tot 45 jaar; een groep die vroeger ook de eigen kinderen meenam naar de baan. Deze leeftijdsgroep is nagenoeg geheel afwezig en dus ook het aandeel jeugd.*

- Is dit aantal de laatste jaren gedaald?

Tom: *Ja, behoorlijk*

- Wat merkt de vereniging van de demografische krimp in de gemeente?

Tom: *Afname van het ledenaantal.*

- Wat zijn de consequenties voor de accommodatie als het aantal leden kleiner wordt?

Tom: *Voorlopig nog niks.*

Bezettingsgraad

Landelijk gezien hanteert de KNLTB de norm dat er per 90 leden een tennisbaan met verlichting aanwezig moet zijn. Wanneer er geen verlichting bij de tennisbaan is hanteert de KNLTB de norm van 70 leden per baan (Zwartsenburg, 2010).

- Wat zijn de consequenties voor de accommodatie om te houden aan de norm van de KNLTB?

Tom: *Volgens de KNLTB zou de norm zijn, dat maximaal 90 personen gebruik kunnen maken van één baan. In ons geval zouden wij dus aan één baan genoeg hebben, resp. plaats kunnen bieden aan 270 leden. Praktisch echter heb je volgens dezelfde KNLTB tenminste 2 banen nodig om competitie te kunnen spelen, dus dat is eigenlijk ons minimum.*

- Acht u het mogelijk dat de accommodatie blijft bestaan ondanks de krimp?

Tom: *Ja, want er zijn geen plannen voor veranderingen.*

Toekomst

De Rijksoverheid (2013) en de Provincie Groningen (2013) concluderen beide dat sportvoorzieningen/sportfaciliteiten zullen verdwijnen door het steeds kleiner wordende ledenaantal in krimpgebieden. De Rijksoverheid en de Provincie Groningen zijn erg negatief over het toekomstbeeld van sportvoorzieningen die qua ledenaantal steeds kleiner worden.

- Hoe ziet LTC DOS er in de toekomst uit? Ziet de accommodatie er hetzelfde uit als nu?

Tom: *DOS voorziet voorlopig niet, dat er aan de accommodatie iets zal veranderen, omdat met de eventueel beschikbaar komende grond toch niets kan beginnen. Wel zou het mogelijk kunnen zijn, dat de banen geprivatiseerd worden, omdat dat de gemeente financieel voordeel zal opbrengen.*

- Wat zijn uw gedachten over het aantal leden van LTC DOS? Gaat DOS het financieel redden?
- Blijft de gemeente LTC DOS de komende jaren financieel steunen?

Tom: *Omdat op dit moment niets wijst op privatisering verwacht DOS, dat de huidige gang van zaken voorlopig wordt voortgezet en dat de gemeente aan haar verplichtingen zal blijven voldoen, maar ook niet meer dan dat*

- Hebt u verder nog op- of aanmerkingen over dit onderwerp?

Tom: *Nee*

- Dank voor het beantwoorden van de vragen.